

VII - VIII
1939 - 40

Novi mašnik bod pozdravljen,
Od Boga si nam poslan.
Za duhovnika postavljen,
Med pastirje zveste zbran.
Vodil boš zvesto ovčice,
Pasel jih z jedjo resnice
Opominjal in učil
Srčno prosil in svaril.

Zdaj v svetišče veličastva
Božjega najprvo greš,
Vrata milosti bogastva
sebi ino nam odpreš.
Jagnje božje v rokah nosiš,
Živim, mrtvim milost sprosiš,
Milost, spravo sprosi nam
Pred dobrotnim Jezusom.

Prečastita tvoja služba,
Pridgar, mašnik, božji mož!
Z angeljeji bo tvoja družba,
Jezusov namestnik boš.
Boš opravljal poln svetosti
Vere najsvetejše skrivnosti
Jezusa boš daroval,
Verne grehov odvezval.

Kjer boš v svoji službi hodil
Bog ti svojo milost daj,
Da boš srečno duše vodil
k Jezusu v nebeški raj
On daj moč tvojim besedam,
Da z naukom ino zgledom
V zvesto čredo, kar želiš
Duš obilno pridobiš.

Duhovno življenje

JANUAR 1939

LETO VII.

ŠTEVILKA 132

NOVA MAŠA BO!

Resnična nova maša, ki jo bo zapel Vladimir Zmet, dober znanec čitateljem Duhovnega življenja.

Že doma je stopil k Salezijancem.

Tukaj je dovršil bogoslovske študije in bil posvečen za mašnika.

Novo mašo bo zapel:

- 5. FEBR. NA PATERNALU (Av. del Campo 1653)
- 12. FEBR. NA AVELLANEDI (Manuel Sstevez 630).

Obakrat ob 10 uri.

DUHOVNO ŽIVLJENJE
je mesečnik.

Uredništvo in uprava:

Pasaje Salala 60.

Urednik: Hladnik Janez.

Telefon 63-6832 (63-2629)

Letna naročnina za Argentino 2 \$.

Za Jugoslavijo 40 Din.

Za druge dežele 3 \$.

CERKVENI VESTNIK**22. febr. Maša na Avellanedi. Molitve na Paternalu.****29. jan. Maša na Paternalu za Simona Melinc. Molitve na Paternalu.****5. febr. Nova maša na Paternalu. Molitve na Paternalu.****12. febr. Nova maša na Avellanedi. Molitve na Avellanedi.**

Slovesnost nove maše se bo vršila prav po pristni slovenski navadi.

Doma so rekli, da človeku ni žal, če tako daleč gre na novo mašo, da si po potu nove podplate izrablji.

Potrudite se tudi tukaj in prihitite k tej redki slovesnosti. Saj bo pač prvič, da bo slovenske matere sin daroval Bogu svojo novomašno daritev.

Med sveto mašo, pri kateri bo zapel naš zbor, se bo vršil tudi "ofer" okoli oltarja, pri katerem se bodo delile novomašne podobice.

Novomašni govor bo imel David Doktorič.

Ob tej priliki pričakujemo, da bo no navzoči vsi slovenski duhovniki, kar jih je v tej deželi.

Gotovo bo vsakemu žal, kdor ne bo prihitel.

Hvaležno se bodo sprejeli tudi kak darovi za kritje stroškov.

Tisti, kateri bi mogli za to priliko doprinesti kak dar v obliki kakega peciva, naj bi poslali kar v hišo Av. del Campo 1653 in naj izročijo predstojništvu.

IZ UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Duhovno življenje sem prevzel spet v vodstvo jaz. Dosedanji urednik g. Kastelec se poslavlja in tako pade to delo na moje rame.

Prosim rojake, da dobrohotno sprejmete našo revijo in da jo tudi dobrohotno in izdatno podpirate.

Upam, da se bodo dobili mnogi, kateri bodo prispevali kak sold za tiskovni sklad, vsi pa boste šli na delo, da pridobite novih naročnikov.

Kdor ve za kake rojake, ki bi nemara list sprejeli z veseljem, sporočite prosim njihove naslove.

Zelo lepo prosim vse naročnike, da vsako spremembo naslova pravočasno sporočite.

Naslov uredništva in uprave je: Vida Espiritual, Pasaje Salala 60, Buenos Aires.

Telefon 63-6832. Klicati je med 11 in 13 uro in po 19 uri zvečer.

Ob sredah, petkih in nedeljah me navadno ni doma.

Osebo me je dobiti vsako dopoldne od 10.30 v cerkvi sv. Jožefa v Floresu.

Ugodna prilika za vsaktere zadeve je tudi ob priliki slovenske službe božje, posebno popoldne.

Zelo priporočamo rojakom, da naroče našo revijo svojcem v domovini, posebno za Primorsko, kamor že sedaj pošiljamo lepo število našega lista.

Hladnik Janez.

Š E N E K A J

Pri listu morete tudi sodelovati.

Kdor dobi od doma kako zanimivo pismo, ki bi imelo pomen tudi za druge, prosim, da ga da na razpolago.

Kdor dobi kake zanimive novice od doma, posebno tiste, ki se nanašajo na versko življenje, naj jih javi.

Kdor ima kako lepo sliko bodisi domačih krajev, fotografije ob priliki svečanosti doma ali tukaj.

Kdo bi želel, da pride kaka fotografija, ki ima zanj pomen, v list, bo brez dvoma rad sam pokrnil stroške za izdelavo klišaja.

Dobra knjiga je človeku zvest prijatelj. Dober časopis koristen učitelj.

Tisti, kateri bi mogli, naj se oglase in plačajo kar v našem uredništvu naročnino za Bogoljuba (3 \$), za Glasnik (2 \$).

Posebno še priporočamo Mohorske knjige. Zglasiti se je pri g. Laknerju v Beo. Germánico.

Uredništvo.

K O R I S T N I N A S L O V I

Poslanstvo kraljevine Jugoslavije za Argentino, Brasil, Uruguay in Paraguay: Charcas 1705, Bs. Aires, U. T. 44—6270.

Konzulat kraljevine Jugoslavije v Rosario: San Lorenzo 937, Rosario de Santa Fé. U. T. 22—012.

Izseljenski korespondent za Uruguay: Ituzaingó 1322, Montevideo, Uruguay.

Slovenske usmiljenke delujejo po naslednjih buenosajreških bolnicah: Alvarez, (Salas 2 y 3), Alvear, (Salas 2, 5, 16 y 20), R. Mejía (Salas 3, 15), Hospital Español, Asilo de los Anzianos.

Provincialat Slovenskih žolskih sester Rosario de Sta. Fé, calle Córdoba 1646, Telefon: 28—083.

Izseljenski duhovnik David Doktorič; Ituzaingó 1322, Montevideo, Uruguay

Izseljenski duhovnik Jožef Kastelic: Condarco 545, Buenos Aires, Argentina. — U. T. 63—2435.

Izseljenski duhovnik Janez Hladnik: Pasaje Salala 60. Buenos Aires, Argentina. U. T. 63—6832 in 63—2629. Najprimernejši čas za razgovore od 11—13 in 19—13, izvemžji sredo, petek in nedeljo.

Salezijanski duhovnik Ludovik Perinišek, Casa parroquial, Junin de los Andés, Neuquén, Argentina.

Slovenska žola na Paternalu: Paz Soldan 4924, Buenos Aires.

Jugoslovanski patronat (posredovalnica za delo): Bolívar, 314, II. nadstropje, U. T. 33—9995.

Slovenski list, General Cesar Diaz 1657, Buenos Aires, Argentina, U. T. 59—3667.

Zavetiščje Lipa, Villa Madero FCGBA

K r s t i i n p o r o k e

V teh zadevah poskrbite, da se pravočasno javite. Krst se lahko izvrši kar v cerkvi sv. Jožefa. Ob sobotah po 15 uri sem navadno vedno doma. Na Paternalu je za krst ugoden čas pred ali po molitvi. Seveda je treba preje javiti. Poroke se lahko vrše tudi v cerkvi sv. Jožefa na Plaza Flores, Rivadavia 7000, kjer živi kaplan Hladnik.

DVAJSET LET LJUBLJANSKE RADIJSKE POSTAJE

Pred 20 leti 28 oktobra je bila slovesno otvorjena prva in edina slovenska radio postaja na kratke valove, katere antene stoje pri Domžalah prostori pa, od koder se vršijo oddaje so v mestu Ljubljana.

Ljubljanska radijskapostaja je bila zgrajena leta 1928. po navodilih g. univ. prof. ing. Marija Osane. Dobavile so jo nemške tvrdke na račun reparacij. Ministrstvo pošte in telegrafa kot lastnik oddajne postaje jo je po zaslugi bivšega ministra g. inž. Dušana Serneca po pogodbi izročilo ljubljanski Prosvetni zvezi za dobo 15 let. Prosvetna zveza je na lastne stroške zgradila studio in ga opremila z vsemi potrebnimi napravami. V ta namen se je spomladi 1928. pri Prosvetni zvezi osnoval "radio-odsek", katerega naloga je bila, da oskrbi sredstva za oddajni inventar tero bratno glavnicu, ker na to, da bi obratovanje vzdrževali naročniki, še dolgo ni bilo misliti. Da omogoči ljudem čim ce-

nejšo nabavo in popravilo sprejemnih aparatov, je odsek osnoval na združni podlagi trgovino in delavnico radioaparatorov. Glavna naloga odseka pa je bila priprava za smotrno organizacijo programa.

Postaja je bila kmalu toliko dograjena, da je mogla 1. septembra 1928. že začeti s poskusnimi oddajami. Kot prvi je govoril g. F. S. Finžgar ter poudaril važnost, da se bo od sedaj po svetu slišala slovenska beseda in pesem. Slovesna otvoritev pa je bila določena za 28. oktober, na dan 10 letnice narodnega osvobojenja izpod avstrijske oblasti.

Postajo je v imenu ministra pošte in ob navzočnosti predstavnikov oblasti in korporacij odprl g. Žika Pavlovič. V imenu slovenskega naroda se je zahvalil za novo institucijo, ki je bila krščena ob 10 letnici osvobojenja, takratni predsednik ljubljanskega oblastnega odbora in (Se nadaljuje na ovitku.)

Novomašnik Vladimir Zmet

je bil rojen 11. julija 1911 v Spodnji Šiški pri Ljubljani. Njegov oče Josip Zmet je bil doma iz Vitovelj na Vipavskem, iz znane Zmetove družine. Kot stavbenik je hodil za svojim delom po svetu. Mati novomašnikova je Turk Apolonija, doma iz Gornjega Logateca. Očeta je vzela vojska 1917. Umrli je v romunskem ujetništvu.

Prvo mladost je preživel v Kranju in se je tam tudi šolal do četrte gimnazije. Potem je stopil k Salezijancem in je tako obšel razne hiše. Tudi v Veržej in Mursko Soboto ga je zaneslo življenje.

1928 leta je prišel v Južno Ameriko, ki jo je obhodil precej na široko. Najprej je bil dalje časa v Patagoniji, potem je živel v Buenos Airesu. Svoje bogoslovne študije je dokončal v zavodu Villada v Córdoba, kjer je bil posvečen za duhovnika.

5. februarja nam bo zapel novo sv. našo na Pateralu.

12. februarja pa bo ponovitev na Avellanedi.

Gospod gredo! Takale novica je prišla!
Da, gospod gredo z Bogom. Podstrmški Agati je nekaj prišlo in jo gredo prevedeti.

Vse otroke so nas poklicali mati in še odrasli, vsi smo stopili doli do kantona in smo kleče čakali gospoda, ki so prihajali v beli "srajci", pred njimi pa je stopal mežnarjev Janez. V eni roki je nesel pisano culo, z drugo je zvončkljal. Oba sta glasno molila in ko sta šla mimo nas, so nam gospod dali blagoslov.

Kaj pa nesejo gospod?

Boga nesejo za zadnjo popotnico. Podstrmška teta je bolna in bo umrla in odšla v večnost, pa ji nesejo Jezusa, da jo bo spremljal v srečno večnost.

Le napol smo razumeli otroci te besede in si vse po svoje razlagali. To smo pa doumeli, da so gospod nekaj več kot pa mežnar, pa tudi nekaj več kot notar, ki je poleti prišel na letovišče k sosеду.

Ko so spet drugič gospod mimo prišli, niso šli z Bogom. Rjava suknja je ohlapno visela na suhem telesu. Kar nič posebnega ni bilo za oko, pa vendar ostalo nam je zapisano, da so "gospod", tisti gospod, ki smo jih v nedeljo videli pred oltarjem v zlatem plašču in ki smo jih poslušali iz prižnice, ko so tako lepo pridigali in so vse učili kot oče svoje otroke in vsi ljudje so gospoda tudi radi imeli. Teško, da je bil kdo, ki je vedel žal besedo čez "gospoda".

Narod je tedaj še umeval, kaj je "božje kraljestvo", in da človeku nič ne koristi "če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi". Niso gledali na oguljeno staro rjavo suknjo in ne se spodtikali nad skromno osebo "gospoda", vedeli so in trdno verovali to, da so "gospod" božji namestnik, ki v Jezusovem imenu dele svete zakramente in po njih dajejo vernikom tisto, kar človek potrebuje, da bo njegovo življenje imelo srečen konec.

Novo mašo bomo imeli. Premislimo torej, kaj pravzaprav je mašnik.

Za posvetnega človeka ni mašnik nič. Vreden je toliko, kolikor je učen in uporaben kot človek. Posvetni ljudje cenijo tistega duhovnika, ki zna dobro zabavati, ki je dober za družbo, ki zna kaj lepega zapisati, ki lepo govori in lepo poje. Tudi to neka velja, če potrebnemu rad pomaga... To vse so zgolj osebne lastnosti, katere ima lahko kdorkoli.

Kaj pa je mašnik vernemu človeku?

Da je z mašniškim poklicom združeno vse, kar je v človeku plemenitega in dobrega, to je jasno. Kako zelo naroča škof tedaj, ko deli mašniško posvečenje, naj bo prejemnik svojim vernikom vzor krepostnega življenja. Še potem, ko je že predhodno cerkvena oblast vse natančno preiskala, kakšno je bilo življenje tistega, ki prosi posvečenja, potem ko ga je pet let vzgajala za sveto službo in natančno nadzirala, če je njegovo vedenje primerno vzvišeni nalogi, ki jo bo vršil; potem ko je škof zahteval večno in sveto obljubo, da se za vselej odreče tistim srčnim nagnenjem, katera bi ga mogla ovirati v vršenju njegovega poklica, ki mora biti v vsem žrtvovan ljubezni do drugih; potem ko sprejme dolžnost vednega devištva in da bo mogel to svojo obljubo in svoje apostolsko delo prav vršiti, ga še slovesno zagovori, da naj vsak dan brez izjeme opravi cerkvene molitve, ki se imenujejo "brevir" — po vsem tem še ugotove, če je tudi umsko in telesno sposoben za duhovsko službo... potem šele položi škof roke na kandidata in ga posveti za mašnika.

Ne. To ni le izpit, eksamen, kakor jih morajo delati tisti, kateri se pripravljajo za katerokoli službo. Po prestanih izpitih, katere je treba napraviti, pride šele oni največji dan, dan mašniškega posvečenja, s katerim pride na človeka božja polnomoč, s katero postane kandidat Kristusov namestnik.

Da. To je tisto, kar je v duhovniku velikega.

Nekoč je rekel Gospod Jezus: "Kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje, kdor pa mene zaničuje, zaničuje tistega, ki je mene poslal".

Vreden ali nevreden! Sveta dolžnost vsakega duhovnika je, biti vreden vzvišenega poklica. Duhovski poklic sam zaradi tega nič ne zgubi na svoji vzvišenosti, če ga opravljajo tudi nekateri taki, ki tega niso vredni. Njegova nesreča in njegova poguba je, če on sam tega ne kaže z lastnim zgledom, kar mora druge učiti. "Goreča bakla, ki drugim lahko s pridom sveti, a sebi izgorava", pravi sveti Janez Zlatousti.

Kristusov namestnik postane mož s tem, ko je posvečen za mašnika. Božji namestnik, ki božji nauk uči in zaklade božje milosti deli.

Samo Bog more odpustiti grehe. V svoji neskončni dobroti je dal grešnemu svetu to veliko dobroto, da je pooblastil mašnike, da v njegovem imenu odpuste grehe tistim, ki se jih resnično kesajo. Kristus sam je, ki vodi

mašnikovo roko tedaj, ko v spovedi izreče besede: "Odvežem te od tvojih grehov!" Kam naj se obrne grešnik, da spet zadobi mir srea?

Kristus sam je, ki se v osebi mašnika skloni nad bolnika, ki se poslavlja od sedanjosti, Kristus sam očisti grešno dušo in telo, čeprav je duhovnik tisti, ki besede izgovarja med tem, ko s svetim oljem mazili.

Spet je Kristus sam, kateri sprejme iz ust novoporočencev obljubo medsebojne zvestobe in je on, ki mlademu paru podeli svoj blagoslov in pravico do vseh milosti in vsega kar jima bo v življenju treba, če bosta dolžnosti svojega stanu prav spolnovala.

Kristus sam je tisti, kateri daruje nebeškemu Očetu samega sebe v sveti maši, ko vedno ponavlja svojo daritev na svetem križu. Mašnik mu le posodi svoja usta in svoje roke. Kako sveta morajo biti ta usta, kako neomadeževane te roke, da so dostojne za tako vzvišeno daritev. Toda tako sveta je ta daritev, da je nečiste roke in usta ne morejo omadeževati. Tiste roke in tista usta pač samim sebi izgovarjajo in pišejo obsodbo, daritev sama pa ostane prav tako velika, prav tako sveta in prav tako Bogu dopadljiva, ker je Jezus sam tisti, ker je Sin božji sam tisti, kateri to sveto daritev daruje večnemu Bogu.

*

Veliko je spoštovanje, ki ga uživajo opolnomočeni poslaniki. Saj so predstavniki svoje slavne in mogočne domovine, ki je v njih počesčena ali pa tudi ponižana, kadar jih kdo žali.

Tem večjo čast uživa poslanik, tem odličnejše mesto mu pristoja, čim bolj je imenitna država, katero zastopa. Duhovnik je božji poslanik, opolnomočenec Jezusa Kristusa samega, ki Jezusovo odrešilno delo dopolnjuje. V njegovih rokah so sveti zakramenti, po katerih nas Jezus odrešuje, v njegovih rokah je moč, ki grešnika oprosti teže grehov, ki unirajočemu podeli tolažbo, ki vernemu položi na jezik najsvetejšo Hostijo.

Pač nihče ni sam po sebi vreden, da bi mogel biti služabnik božji, toda Bog pač nima koga drugega, ki bi mu mogel služiti, kajti angeli so duhovi, človek pa more le na človeški način sprejemati božje darove.

Sveta je dolžnost vsakega, ki sprejme mašniško posvečenje, da se notranje posveti in tudi z zgledom potrdi nauk, katerega uči.

Zahvala je najlepša prošnja

¡Gracias mi Dios!

No vengo ahora a Tí ¡Señor! con una plegaria en los labios, con una oración en el corazón. ¡Gracias! ¡Gracias mi Dios! Gritan a la par mi corazón y mi voz.

Señor: Tú, que subiste del Gólgota, terribles y angustiosos, sus duros escalones. Tú, que cuando te herían, les sonreías y perdonabas. Tú, que probaste el licor de la Copa de la Amargura. Me das, a manos llenas, a cada instante, las alegrías más dulces, más bellas. Señor; no puedo ya acercarme a Tí con una oración a flor de labio. ¡Gracias! es la palabra que todo Te dice. Es la sóla, la única que puedo articular en tu presencia y luego. . . . ¡Luego? De nuevo repetir, repetir. . . .

Me dicen aquellos que nunca creyeron: — ¡La vida está llena de ponzoña! Trabajar. ¡Trabajar y sufrir es la síntesis de toda ella! ¡No tiene una alegría! ¡No tiene una recompensa!

Gotovo je, da je zelo ogromna večina duhovnikov tudi po svojem življenju dostojna svojemu stanu.

Gotovo pa je tudi to, da ljudje o duhovniku kaj slabega zelo radi verjamejo in šele pozno spoznajo, kako krivični so bili v presoji božjega služabnika.

Tudi nevredni duhovniki se dobe.

Veren človek pa dobro ve, da zaradi njih vera ni nič manj sveta in duhovski stan nič ne izgubi.

Dobri duhovniki so za narod velik blagoslov, nevredni so pa kazen.

Vsak narod pa ima take duhovnike, kakršnih je vreden.

Tisti narod, ki za svoje duhovnike moli, ima dobre, tisti pa, ki jih kolne ima proklete in bo sam proklet.

Mnogi se Boga le tedaj spomnijo, kadar si brez njega v stiski pomagati ne morejo. Sedaj ob začetku novega leta pa naj bodo naše misli kot nam jih je napisala nadebudna slovenska mladenka, ki je bila te dni diplomirana za učiteljico.

Señor: A aquellos, ¿que quiero decir? Que no es verdad. ¡Que mienten! O es que Tú no les diste cuanto a mí. ¿Es que con aquellos, acaso, Te mostraste severo, cruel? ¿Puedo yo creer que Tú, tan bondadoso, con otros seas esquivo y mísero?

Si esta vida tiene para mí tantas alegrías, si son tan grandes que nadie las puede ver, Señor, Te ruego me saques algunas y las des a esos infelices. Yo seré feliz porque se las disteis a ellos y Te agradeceré infinitamente. No me duele, no, que me las quites. Llévatelas todas. No dejes ninguna. Dame a mí en cambio todos sus dolores y todas sus miserias. Y yo, Señor, seré feliz porque sabré que llevo el peso que ellos no podían. Y Te diré otra vez, así, muy feliz: ¡Gracias mi Dios!

Darinka Čehovin.

Novomašna svečanost bo po stari slovenski navadi združena tudi s kosilom, h kateremu so povabljeni novomašnikovi sorodniki in prijatelji. Teh je seveda tukaj malo. Zato pa se bodo gotovo z veseljem odzvali vabilu tudi nekateri drugi naši dobri ljudje.

Vsak razume, da je s tako svečanostjo tudi precej stroška. Prosim torej, da tisti, katerim je mogoče, kaj darujete za kritje izdatkov.

Kdor bi daroval kake stvari za na mizo, naj jih izroči na Paternalu kar vratarici zavoda na Av. del Campo 1653.

Na Avellanedi se bo kosilo vršilo pri Karlu Terplanu. Kdor bi prispeval kaj za na mizo, naj izroči kar pri Uroševih (Dean Funes 287).

Denarni prispevki naj se izročijo g. Hladniku.

Dvajsetletnica slovenske narodne vlade

Oktobra je minilo 20 let, kar je slovensko osvobodilno gibanje, ki ga je sprožila majska deklaracija v letu 1917, dobilo svoj državopolitični izraz v dejstvu, da so slovenske pokrajine pod vtisom dogodkov na vseh bojiščih in zaradi notranjega razbitja pretrgale z avstrijsko oblastjo ter si v Ljubljani postavile svojo narodno vlado. Kljub političnemu pritisku, ki se je stopnjeval čim bolj, je avstrijska monarhija propadala, in kljub cenzuri so vesti o novem položaju na bojiščih in v Evropi, so poročila o osvobajanju slovanskih narodov izpod avstrijske oblasti zajemale vse slovenske pokrajine, kajti o tem so šle kakor blisk od razbite in okrvavljene Goriške čez izmozgano Kranjsko in Štajersko do ogrožene Koroške in Slovenske krajine. Vseposvobodno ljudstvo vstajalo v pričakovanju novih boljših dni po toliko krvavih letih vojne groze, lakote in trpljenja. Tedanje prebujenje in vstajanje slovenskega ljudstva je bilo tako silno, splošno in nezadržno, čeprav morda preveč čustveno, da nima primere v naši zgodovini. Prav to prebujanje pa priča, da so v življenju narodov, še tako zatiranih in nesvobodnih, trenutki, ko zajame vse ljudstvo ena zavest in ena vera, da se dvigne za svojo pravico in si jo tudi pridobi.

Najvidnejši in najpopolnejši izraz tega osvobojanja iz lastne sile in moči je ustanovitev slovenske narodne vlade v Ljubljani 29. oktobra 1918. Vlada je bila sestavljena takole:

Predsednik pok. Josip Pogačnik; poverjenik za notranje zadeve pok. dr. Janko Brejce; poverjenik za finance dr. Vekoslav Kukovec; poverjenik za pravosodje

dr. Vladimir Ravnihar; poverjenik kmetijstvo pok. prelat Andrej Kalan; poverjenik za vero in prosveto pok. dr. Karel Verstovšek; poverjenik za javna dela inž. Vladimir Remec; poverjenik za trgovino in industrijo pok. dr. Karel Triller; poverjenik za prehrano pok. dr. Ivan Tavčar; poverjenik za pošto Pavel Pestotnik; poverjenik za deželno brambo pok. dr. Lovro Pogačnik; poverjenik za zdravstvo dr. Anton Breelj; poverjenik za socialno politiko pok. Anton Kristan.

Ta narodna vlada je vodila usodo slovenske zemlje, vzdrževala stike s Hrvati in Srbi, vse do 1. decembra 1918, ko so Slovenci po treznem premisleku sklenili novo državno skupnost s Srbi in Hrvati.

S tem je bila ustanovljena nova močna država Slovencev, Hrvatov in Srbov — Jugoslavija, v kateri so vsi trije narodi videli jamstvo za boljšo bodočnost, neoviran narodni, politični, kulturni in gospodarski razvoj.

Slovenska narodna vlada je v kratki dobi svojega obstanka izvedla najtežje naloge, ki so jo čakale: vzpostavila je novo oblast, po svojih močeh zavarovala slovensko ozemlje, poskrbela s silnimi naporji za to, da so ogromne množice sestradanih in zbeganih avstrijskih vojakov prešle s fronte čez naše ozemlje domov, ne da bi Slovenija v tisti zmedi prehudo trpela. Ta narodna vlada je tudi pripeljala Slovence v Jugoslavijo. Njen kratki, toda pomembni obstanek je bil tak, da se Slovenci ob 20 letnici lahko s ponosom in priznanjem spominjamo, saj smo v najhujšem času za Evropo dokazali prav z ustanovitvijo svoje vlade narodno in politično zrelost.

Ob priliki proslave 20 letnice Jugoslavije

3. dec. zvečer se je vršila slovesnost v proslavo 20 letnice Jugoslavije. V najlepši dvorani "Príncipe Jorge" se je zbrala tolika množica naroda, da ni bilo prav nič več prostora. Rečuna se, da je bilo do 2500 ljudi. Navzoči so bili tudi poslaniki: češki, romunski, bolgarski in grški. Silno je bilo navdušenje ob razvrtju nove jugoslovenske zastave, katere so kolonij poklonile jugoslovenske žene.

Zastopniki vseh prijateljskih držav so okrasili jugoslovansko zastavo s svojimi zastavicami. Posebno ganljiv je bil ob tej priliki govor češkega predstavnika inž. dr. Zelenke.

Med silnim navdušenjem so izvajali pevski program združeni slovenski pevci, kateri so kar vsi dvakrat "zamejski Slovenci", po domu izven jugoslovanskih meja in sedaj pa še tako daleč v tujini. In vendar so tako navdušeno prepevali jugoslovanski domovini.

Istočasno se je vršila v sokolskem domu tudi proslava dvajsetletnice, kjer so se zbrali opozicionalni Jugoslovani. Vdeležba je pa bila neprimerno manjša.

4. dec. ob 10 uri se je vršila cerkvena slovesnost v spodnji cerkvi de Santísimo Sacramento. Pel je slovenski moški zbor zelo ubrano. Virtuoz violinist Ljerk Špieler je odigral nekatere skladbe z umetniško dovrše-

Dr. Cankar z ministri in visokimi zastopniki prijateljskih držav

Pri kat. službi božji

Skupina iz poslanstva

nostjo. Spremljal je tudi gospo Widrovo, ki je pela "Agnus Dei". Sveto mašo je imel g. Kastelic, nagovor pa g. Hladnik. Po nagovoru je bila blagoslovljena nova zastava, dragocena umetnina, dar jugoslovanskih izseljenskih žená.

Z vso slovesnostjo se je tudi vršila služba božja v ruski cerkvi.

Popoldne so se zastopniki kolonije zbrali na jugoslovanskem poslanstvu. Vsi prostori so bili polni gostov, ki so prišli izraziti svoje častitke. Spet se je razlegla vesela pesem naših pevcev, ki je žela priznanje navzočih.

Ko je g. minister Cankar odhitel na svečanost, ki so jo priredili rojaki v kraju Bortolomé Mitre (v prov. Bs. Aires) so mnogi zbrani napravili obisk k Čehom, ki so imeli oni dan šolsko slovesnost.

Nemogoče je popisati silno navdušenje, ki ga je izzvala pesem naših pevcev, ki tolikega aplavza zlepa kje niso dosegli, kakor oni večer pri bratih Čehih.

Zelo lepo so 20 letnico Jugoslavije slavili tudi v Rosariju, kjer je postala kolonija zelo delavna.

Tudi v Berissu so imeli lepo slovesnost v proslavo 20 letnice, a že 27 novembra.

Ta slovesnost je dvignila mnogo navdušenja med rojaki. A tudi mimo drugih ni šla neopažena.

Neki Irec se je takole izrazil: "Opazil sem v Prensi napovedano službo božjo v proslavo jugoslovanske dvajsetletnice. Saj je toliko podobnosti med borbo Jugoslovancev za svobodo in Slovencev še prav posebej, in med borbo, ki jo je stoletja boril naš narod, da sem se čutil dolžnega in sem šel še na to svečanost, ki me je prav zelo ganila. Tudi moji spremljevalci so bili zadovoljni."

Razvitje nove jugoslovanske zastave

RABSKI SLOVENCİ

Rabski Slovenci žive v trikotu, ki ga tvorijo nemška, jugoslovanska in madžarska meja južno od reke Rabe. Ljudska štetja navajajo, da jih je še 6500. Toda to so uradna, slovenski manjšini neprijazna štetja. Slovenci žive tamkaj v devet velikih naseljih, ki tečejo od jugoslovanske meje ter se dotikajo Monoštra (Šent Gottharda). Rabski Slovenci niso nič drugega, kakor del prekmurskih Slovencev, ki so po predpisih mirovne pogodbe v Trianonu l. 1919 prišli pod madžarsko državo. Prekmurski Slovenci v veliki večini pa so prišli k materini zemlji slovenski v območje Jugoslavije. Jugoslovanska delegacija na mirovni konferenci v Parizu, kjer so delovali odlični slovenski strokovnjaki, se je trudila in trudila, da bi potisnila jugoslovansko mejo gor do Monoštra, toda vsa prizadevanja so bila brez uspeha. Mirovna konferenca, kjer Jugoslovani nismo imeli tiste velike opore kot so jo na primer v svojo pogubo uživali češkoslovaški delegati, je stala na stališču, da naj bo nova madžarsko-jugoslovanska meja razvodje med rekama Rabe in Mure. Tudi v Avstriji, odnosno v današnji Nemčiji so ostala še štiri obsežna slovenska naselja rabskih Slovencev, ki jih celo zadnja zločinska avstrijska statistika priznava, da presegajo 400 duš!

Rabski Slovenci so siromašen narod. Večidel so to naemniki kmetij, ki so last madžarskih grofov. Slovenec je samo poljski delavec, vsestransko odvisen od objestnega madžarskega mogotca, ki svojemu hlapcu ne pri-

vošči nobenega lastnega kulturnega življenja. Rabski Slovenci morajo tudi v tovarne, ali pa hodijo poleti v notranjost Madžarske na poljsko delo. Tako se mešajo z Madžari in se hitro potapljajo v tujem morju.

Slovensko govore še vedno doma v hiši, v družini. Ponekod tudi še v cerkvi. Mlade slovenske duhovščine ni več. Tudi drugega razumništva ni. Še pred vojno so v Monoštru tiskali slovenske knjige. Danes v te kraje ne prihaja nobena slovenska knjiga več. Samo stari slovenski molitveniki so še ostali in stari slovenski katekizmi. Ti starejši ljudje še stiskajo k sebi kot dragoocene svetinje. Iz njih še berejo molitve v slovenskem jeziku. Mlajši rod ne zna več brati in ga tudi ti stari spomini ne zanimajo več. Le tu in tam zaide kak slovenski nabožni list čez mejo, če je ušel požrešnemu pogledu madžarskih obmejnih oblasti. Ta kroži na tihem in tajno okrog po slovenskih družinah. V šoli ni več slišati slovenske besede. Madžari skrbno pazijo, da rabski Slovenci ne navezujejo nikakšnih kulturnih zvez s Prekmurci.

Ker je to ljudstvo revno, se je kaj rado izseljevalo v Ameriko. V Betlehemu v Pensylvaniji v Severni Ameriki jih je toliko, da izdajajo več listov v svojem slovenskem prekmurskem narečju, med njimi "Amerikanski Szlovincov Glasz" ter verski list "Zvona Glasz", toda napisani so v madžarskem duhu.

Rabski Slovenci hitro izumirajo. Kmalu bodo le še zgodovinski spomenik na zemlji, ki je bila nekoč še vsa slovenska.

KO SO PELI LURŠKI ZVONOVI

Oni dan 20. novembra bo pač ostal nepozabno zapisan v spomin preminogih Slovencev. Saj je vse vabilo v Lurdu. Vreme, ki nam je dalo tako prelesten dan, da si boljšega ne bi mogli želeli; krasno sonce in ne prevroče; toliko pa je že grelo, da je bila senca pod hrastom in lipo v našem okrepčevališču zaželjena.

Pa vreme še ni ne veliko ne malo. Da je bil dan za nas tako lep, je bilo treba dela. Morali smo si ga napraviti.

Ko so hiteli ljudje k maši ob desetih dopoldne in je bila ura, da "skupaj zvoni", tedaj so zvonovi pozabili, da so v Argentini. Kot da so se preselili na slovenske gorice, tako so zapeli. Začudeni so pogledali kvišku ljudje, ki nikdar še niso čuli potrkavanja; naše ljudi je pa kar spreletelo prav notri do srede in za hip so pozabili, da so v tuji zemlji. Kakor da so zapeli zvonovi pri sveti Katarini... le da so tam znali bolj ubrano prepevati, ker so tudi zato izbrane glasove imeli, da je šla njihova pesem vse do Rihemberka in doli do Prvačine in gori v Črniče...

Lepo so zapeli zvonovi. Tako čudovito lepo, da je kar sree zastalo od ginjenja ob tej mili pesmi naše domovine, ki so jo iz lurških zvonov priklicali naši fantje in možje.

Toda, daleč je domovina, pa tudi zvonove ni bilo lahko pripraviti dotega, da bi se po naše oglasili. Saj ni bilo mogoče do njih. Kakor da so jih obesili v meglo, tako nedostopni so bili. Živec iz Villa Progreso, ali bolje iz Črnič, bi vedel razložiti koliko je bilo dela, predno je bil gotov oder, da so mogli priti do zvonov. Maksu se je pa kar milo storilo, ko je iskal zvonom glasove. Saj ne bo nič iz njih. Saj so kot skregani bratje, ki vsak na svojo vleče, skupaj pa nikoli ne gredo. In vendar so se morali zvonovi udati in so zapeli, da nam je bilo kar milo pri sreju.

Ob 10 uri je bila sveta maša. Skoraj polna je bila cerkev in vsaj polovica naših ljudi. Ni bilo dosti pod 400.

Cerkev, doslej je šele kripta na razpolago za službo božjo, nima kar nič slovenskega. Tedaj so se pa razlili glasovi slovenske pesmi in ta hip smo bili doma. Kako toplo prevzame človeka naša pesem, ve samo tisti, ki jo je poslušal daleč od doma. Toda tudi druge je ganila naša slovesnost in so začudeno povpraševali, kaj da vse to pomeni. Saj najbrže še nikoli niso kaj sličnega slišali.

Stopil je tedaj na prižnico izseljenski duhovnik Hladnik, ki je vsem razložil v španskem jeziku, kaj da se v Lurdu godi; da smo napravili Slovenci obisk lurški Mariji v Marijinem mesecu. Po kratkem slovenskem nagovoru je nadaljeval po špansko, ker so na ta način razumeli lahko vsi navzoči. Glavna misel govora je bila ta, da je kristjanu njegovo življenje — to potovanje v večnost in k sodbi božji, o kateri je govoril evangelij one nedelje — prav tako nastlano z mnogim cvetjem, kakor je s cvetjem okrašen Marijin oltar. Saj nam naša vera daje s svojim krščanskim upanjem vedno tolažbe in veselja in poleg tolažbe nas pa še spremlja podoba Marije naše nebeške Matere, ki nam bo tudi v zadnjem boju ob strani stala, če smo bili v življenju njeni častilei...

Po končani maši je bila zahvalna pesem. Oni dan je bila po naši slovenski navadi zahvalna nedelja in zato smo zapeli "hvalo večnemu Bogu". Ta pesem je še prav posebno ugajala drugim.

Po maši so se pozdravili znanci pred cerkvijo. Toda ali naj se kar stoje pomenijo, ki se niso videli že leta in

leta... In se raje krenili kar v hladno senco pod hraste, med katerimi smo našli tudi lipo. Dolge klopi so vabile, na mizi se je pa smejalo hladno pivo. Iz zvonika so se spet oglasili zvonovi s slovenskim potrkavanjem. Saj smo zares kot doma. Sami zase smo bili, na svoj lastni račun smo pili. Samo mi smo imeli dostop v ono zatišje prijetne sence.

Mnogi so prišli od daleč in so si kar s tem postregli, kar so prinesli s seboj. Drugi so pa odhiteli na obisk k svojem, ki so se naselili doli kje okoli Lurda.

Ob treh so se spet razmajali zvonovi in klicali k popoldanski pobožnosti. Napolnilo se je naše zbirališče, polnil se je prostor pred lurško votlino. Zopet so zadela slovenska dekleta Marijin kip in zvrstila se je dolga procesija, katero je spremljala pesem in zvonenje. Ni bilo dosti manj kot tisoč Slovencev, ki smo spremljali Marijo gori po arkadah in po prostoru gornje cerkve. S suhimi besedami ni mogoče opisati čustev, katera so spremljala veliko množico, ki je vsa glasno prepevala s peveci ob spremstvu ojačevalcev, ki so prenašali petje iz cerkve na vse strani koder se je pomikala procesija.

Ni bilo dovolj prostora v cerkvi po končani procesiji. Vsa je bila polna, ko je stopil na prižnico izseljenski duhovnik g. Kastelic, ki je imel izbran nagovor, povzet po evangeljski misli one nedelje Poslednja sodba!

Le prehitro je bežal čas. Pa vendar je še čakal zunaj dan in je potem velik del množice krenil na naše zbirališče, še več pa je bilo takih, katere je že dolžnost klicala domov.

Nekaj stotin rojakov je pa še vtegnilo prisostvovati mali zabavi, za katero so poskrbeli malčki, ki so zarajali "trobentice" in zapeli pesmico "Marko skače po zeleni trati" in so "popeljali vlak vse tja do Tucumana"...

Tamkaj okrog mize pa so se zbrali stari znanci. Ves Podsabotin se je našel. Od 25, ki tod žive sta izostala samo dva. Bilo jih je pa celo več kot jih je odšlo z doma. Kako to? Z nadebudnim naraščanjem pač, ker ti so bili že tu rojeni. Toda kdo bo trdil, da niso prave korenine podsabotinske.

Od kod je toliko ljudi prišlo? Kdo bi mogel to povedati. To je pa gotovo, da se prav redko zbere toliko Slovencev, kot smo jih videli oni dan v Lurdu.

Pravijo, da se bomo v majniku spet srečali v Lurdu. Saj je to Marijino svetišče najlepše zbirališče za Slovence, katero nam je po naši pesmi in zvonjenju oni dan še ljubše postalo.

Da je pa ta slovesnost tako lepo uspela, gre premnoga zahvala pevovodju Cirilu in pevcem, kakor tudi Živeu, ki je poskrbel za oder pod zvonovi, brez česar bi ne bilo potrkavanja.

Kaj pravijo naši na Koroškem

“Koroški Slovenec” z dne 16. novembra pr. leta objavlja:

Naš materni slovenski narod živi v Jugoslaviji, ki družijo troje južnoslovanskih ljudstev. Nismo koroški Slovenci in Hrvati v Burgenlandu edini južnoslovanski drobci izven Jugoslavije. Po zadnjih podatkih živi izven Jugoslavije nad dva milijona in pol Jugoslovancev, južnoslovanski narod Bolgarov pa tvori svojo posebno državo. Okroglo 650.000 Slovencev in Hrvatov se nahaja v Italiji, v Grški je do 250.000 oseb slovanske narodnosti, nas Slovencev in Hrvatov v bivši Gradiščanski je skupno okroglo 170.000, pod Madžarsko živi 165.000 Jugoslovancev, do 100.000 jih je v Turčiji, nekaj deset-tisočev manj pa v Romuniji in Albaniji. Pa vse to so šele drobci okrog Jugoslavije. Domala cel milijon Jugoslovancev si služi kruh v državah Severne in Južne Amerike, okrog 100.000 jih je raztresenih po državah zapadne Evrope, še v Aziji in Afriki so tisoči jugoslovanskega porekla.

V času, ki je odkril dostojanstvo naroda in narodne zavesti, moramo živeti tudi mi! Včeraj še so skušali naše kulturno sožitje z maternim narodom in naš poudarek kulturne pripadnosti k jugoslovanski narodni družini razveljavljati s številnimi argumenti in ugovori. Karavanke so nam slikali kot nekako kulturno razmejše, iz jezika in običaja našega nam narekovali neka pokrajinska čustva. Dosledno so prezirali narod in njegovo pravico.

Šele novi pogledi na narod in njegova ustroj odkrivajo čudovitost narodnega telesa z živo krvjo in enim duhom. Nemški narodni socializem postaja nazor vseh Nemcev v Nemčiji in izven nje. Italijane kje v Dalmaciji ali francoskem Marseillu družijo ena zavest in eno navdušenje.

Zakaj torej bi mi ne naglašali in doživljali osrečujočega občutka ene, kulturne družine Slovencev, Hrvatov in Srbov?

Lojalni državljani Velike Nemčije, legalni napram narodno-socialistični stranki, vdani Führerju kot političnemu vodji se hočemo dobro zavedati, da smo duhovno in kulturno člen velike družine južnoslovanskih ljudstev in vejica na deblu maternega naroda. Hočemo biti sveža, zelena vejica, ki bo v vsako novo vigréd in poletje cvetela in nosila svoj sad. To bodi vodilo naše kulturne in gospodarske samopomoči!

*

Iz vseh krajev slovenskega dela Koroške nam poročajo, da se je novim šolskim letom v elementarnih šolah ukinil začetni slovenski pouk prvega šolskega leta, da je odpravljena iz šol koroških Slovencev Maklinova začetnica, dosedanji učni pripomoček tako imenovanega utrakvističnega šolstva, in da bo latinico odslej nadomestovala izključno samo gotica. Osnovno znanje malih slovenskih šolarčkov naj torej po teh vesteh odslej posreduje izključno samo še nemška beseda in nemška pisnena.

Dosedanja utrakvistična šola slovenskega ozemlja je bila samo po imenu dvojezična. Koroškim Slovincem je bila gorje in zlo od svojega začetka pa do konca. Od svojega postanka do danes je bila tako imenovana utrakvistična šola koroških Slovencev samo ponemčevalnica slovenske mladine. Prav redki so primeri, da je

mladinski vzgojitelj z ljubeznijo in primernim znanjem gojil dragoceni zaklad, ki so ga prinašali mali Slovenci v šolo po materni in družinski vzgoji. Le redki učitelji so slovenski mladini posredovali ljubezen do njene materne besede. Običajni pouk tako imenovane utrakvistične šole je obstojal v tem, da so drobci ljudske ali pismene slovensščine v prvem in morda še v drugem šolskem letu vzgojiteljem slučili kot sredstvo za mučno vbijanje nemškega jezika v otroške glave. Pogosto je slovenska materna beseda v šoli služila celo poniževanju in sramotanju slovenske narodne družine. Temu, dostojanstvu slovenskega naroda tako zelo nasprotnemu duhu utrakvističnega šolstva smo koroški Slovenci od vsega začetka napovedali najostrejši boj. V zadnjih letih se je naša borba za pravično šolo poostrila končno tako, da smo morali biti celo že veseli, da se je na utrakvistični šoli vsaj še ponekod poučevala — latinica.

Stoletna naša borba za reformo utrakvističnega šolstva je z novim šolskim letom končana. V šolah je danes ukinjena zadnja sled dvojezičnosti. Osnovno šolstvo koroških Slovencev je danes čisto nemško. Po neuradnih vesteh ki smo jih v tej zadevi sprejeli, je o novi šoli koroških Slovencev sklepalo učiteljestvo v svoji zvezi. Tozadeven odlok prosvetnega ministrstva ali šolske oblasti nam ni znan. Iz brezštevilnih pismenih in ustmenih pritožb naših rojakov pa sklepamo, da je nova nemška šola uvedena v vseh občinah, koder ljudstvo govori slovensko.

Slepomišenje s koroškim šolskim utrakvizmom je torej zaključeno. Za to smo narodnemu socializmu oz. narodno-socialističnim učiteljem hvaležni. Dalo bi se sklepati, da nova šola za koroške Slovence ne sme imeti več videza, da njen pouk odgovarja naravni zahtevi po upoštevanju materne govornice v šolski vzgoji. Oprava latinice v šolah pa bi ponazorovala težnjo, naj bi se otroci tudi v samouku ne privajali več slovensčini.

Odkrito povemo, da danes še dvomimo, da bi bila navedena stremjenja novega šolstva pri nas končno veljavna. Da bi se veliki nemški narod pokazal napram slovenskemu narodiču, ki ga ni nikdar ogrožal in je svojo lojalnost napram državi in narodu-sosedu opetovano z dejanji izpričal, tako ozkosrčnega? Da bi veliki nemški narod Slovincem odrekel, kar je njemu samemu najosnovnejša pravica? Resnica, da bi država, ki je dostojanstvo svoje narodnosti tako visoko dvignila, prezrla dostojanstvo materne besede stotisočih Slovencev v osnovnem šolstvu, bi bila — to prostodušno izpovedujemo — kruta.

Otroci iz Villa Devoto, ki so nastopili na proslavi 20 letnice Jugoslavije

Vitovlje

Cerkev Matere Božje na Vitovljah mora biti precej stara. Kdaj je bila sezidana, se ne ve. Podaljšana in prezidana je bila dvakrat. To je razvidno tudi po stavbi. Na enem dveh stranskih oltarjev je bila letnica 1682, kar bi kazalo na drugo prezidavanje. Neko kupno pismo jo imenuje že l. 1616 cerkev, ker je prej bila le kapelica. Lepi gotiški slog kapelice priča, da stoji zanesljivo iz dobe prvih gotiških stavb. Še se vidi zvonica ali linica, katera je sedaj pokrita z leseno podobo, predstavljajočo Marijino Oznanjenje; v njej je kamenita stala, na kateri je tekel prvi zvonček. Videti je na vsaki strani tri oglašene zarezje celo ped globoko, katere je izjedlo vreteno zvončka. Koliko časa je moral zvonček zvoniti, da je na treh krajih zajedel tako globoke zarezje! Po tem sodeč — je bila prvotna kapelica zelo stara.

Sedanja cerkev je posvečena Mariji Devici brez madeža spočeti. Dolga je 21 m, široka pa 16 m. Na vsem zunanjem zidu se vidi v kamen vklesane črke, ki se pa težko razložijo. Pri stranskem vhodu se bere: "Stefano Smet potesta" in "Andrea Budin kapomistro". Ta vpis mora biti od leta, ko je bila v drugič prezidana.

Cerkev stoji na strmih 606 m nad morjem se vzdigajočem griču — med Čavnomo in Golcem, pod trnovskim gozdom, kake tri ure hoda od Gorice, od koder je prav lep razgled po Vipavski dolini, po Krasu in po Furlaniji. Celo Jadransko morje se ti pri lepem vremenu v daljavi lesketa. Griček je skoraj sama goličava, le v ozadju je obrastel z borovci. Ob vznožju so pa plodni vinogradi in precej premožni kmetje. Le cerkvica je na vzvišeni pustinji ter gleda na zalo okolico, Vipavsko in Goriško. Ljudstvo pripoveduje, da so v starodavnih časih iskali bližnji seljani na tej zakotni višini zavetja in se v ta namen utaborili, pa da so kapelico napravili prečisti Devici Mariji, ki je "pomoč kristjanov". Obzidje deloma še sedaj stoji ter se je vlekle okrog vrhunca tik globokih prepadov. Štirinajst družin iz Oseka

in Vitovlj je imelo še do nedavnih dni vsaka svojo suhoto v taboru. Do pred kakimi 30 leti se je valjal po zakristiji blizu meter dolg železen top, ki so ga rabili proti sovražnemu napadu, katerega pa so prelili v več možnarjev.

Pripovedka tudi pravi, da je v turških navalih nek dušmanin vprašal kmeta, zapazivši nad Črničami pol ure oddaljeno Vitovlje: "Jeli kdo v varoši?", pa je takoj zarežal nad njim: "Lopež, kaj me varaš?", ker mu je krogla odnesla kučmo! Pravijo tudi, da se je predrzen turški jezdec približal vitovskemu obzidju, a ga je Mati Božja pahnila čez pečevje.

V tronu glavnega oltarja je podoba prečiste Device iz lesa izrezana. Bog Oče in Bog Sin ji držita srebrno krono nad glavo, nad njo pa plava sv. Duh. Prvotno pa je bil tudi Bog sv. Duh upodobljen v moški osebi, kot izpričuje neki star kliše. Druga podoba pa je slikana na platnu in predstavlja Mater Božjo, ki jo obdajajo angeli. V tronu pa vise pritrjene na vrvi srebrena roka, noga, oči in drugi spominiki, kar spričuje, da so romarji na teh krajih dosegli razne milosti.

Zgodovinske vrednosti v cerkvi je lesena prižnica iz 17. stoletja, katero krasijo lepo izrezljani kipi, predstavljajoči Mater Božjo s Kristusom v naročju, Devico Marijo vnebovzeto in spodaj glave apostolov ter Kristusa pridigujočega. Posebnost je tudi ta, da so vsi trije oltarji posvečeni Materi Božji.

Glavni shodi so: Oba binkoštna praznika, Vnebovzetje in Rojstvo Marijino, ob katerih privabi pobožnost do Matere Božje veliko romarjev iz Vipavske doline in trnovske planote, katere ne zadrži strma pot do cerkvice, ker jim pač ta trud poplača zares krasen razgled ob lepem vremenu. Vrh tega je še ob drugih Marijinih praznikih v tej cerkvi služba boja, pa tudi ob drugih prilikah, tako da je redno vsaki mesec sv. maša na tem hribečku.

Gral. Acha, 19. decembra 1938.

Dragi g. Hladnik!

Nemalo sem Vas ustrašil z novico, da se oddaljim iz Buenos Airesa in sicer po potrebi na Pampo v General Acha. Tamkajšnji gospodje moraj iti sedaj na duhovne vaje v Buenos Aires ker se nahajajo med počitnicami. Prve duhovne vaje so začele včeraj in bodo končale prihodnjo nedeljo. Odtod sta odšla dva gospoda, zato so me potrebovali. V torek zvečer ob 8. sem sedel na vlak "El pampero" in sem prispel ob pol enajstih zjutraj v glavno mesto Pampe: Santa Rosa. Vožnja je bila prav ugodna. Ob jutranjem svitu smo že prevozili precejšen del province Buenos Aires proti zapadu. Sama polja z žitom, pašniki z govedom in tu pa tam hišica med eukalipti. Blizu Sante Rose smo že občudovali fini pesek, prah ki se nam je usiljeval v vagonu. Santa Rosa se mi zdi mesto oblegano z "médanos", to je s finim prahom ki ga prinaša in odnošo veter. V zavodu se nahaja polovica obsežnega dvorišča zakopanega v peščenem metežu tja do zidne ograje.

V župnijski cerkvi sem našel tovariša kjer pomaga g. župniku. Na Brezmadežno je pel tu svojo prvo mašo, sedaj sem mu pa napravil nepričakovan obisk. O mestu, kjer sem ostal tri dni, nimam mnogo novic. Mimogrede se vidi lepo novo poslopje kaznilnice, nato bolnišnica (nameravajo poklicati sestre...), policijski urad, za-

vod in normalka Hčera M. Pomočnice in še nekaj več. Pred našim zavodom se nahaja lep spomenik Don Bosku. Vendar kakor se pravi v latinščini: "Non habemus hic manentem civitatem", sem moral nadaljevati vožnjo do naslednje postaje Toay in tamkaj presteži na linijo FCS okrog poldneva. Ta proga konča ob 10 zvečer v Bahiji Blanki. Kako močno se pozna sprememba podnebja ko smo zapustili Santo Roso: več vročine, zelo suho podnebje, manj polja, več gozdičevja in nato hribečki nanešenega finega peska ki "potuje in cestuje" kamor se zljubi mogočnemu pamperu. Smo blizu puščave? Se vidi oaze s topoli, velblode pa nadomeščajo avtomobili. Če bi ljubi Bog uslišal naše prošnje "ad petendam pluviam" (nas je zelo malo tistih, ki prosimo, — mogoče tudi slabo prosimo), in poslal tistega elementa, ki poživi in zaplodi to spočito zemljo, tedaj bi vsa Pampa zazelnela in pridelala zalogo žita kot svojčas. V blagostanju navadno tudi ljudje pozabijo na Boga.

Torej se nahajam v General Acha, nekako 700 km proti Far-West argentinskem. Krasen zrak! Vročina in veter sta si prijatelja kakor tudi nočni hlad, ki nudi okrepčilno spanje. Počitnice so, ostalo je samo nekaj fantov. Kam bodo šli ko nimajo: 'ni padre ni madre ni perro que les ladre.' So pa dobra deca in prijazni! Nekaj korajžnih je tudi deklamiralo ali pa reklo novodolušlemu novomašniku nekaj besedie v pozdrav. Vidite da

se nahajamo vedno med mladim elementom in zato smo tudi mi vedno mladi.

Šele danes sem imel več časa da sem začel z urejevanjem pisem. Vzbudil sem vsa čustva iz zadnjega 27 novembra in hotel napisati majhno kroniko za mojo mamo. Pred menoj leže pisma, ki čakajo na odgovor. Ko jih čitam, se čudim lepim konceptom. Ne bo odveč če jih omenim. Od moje mamice: "Ko boš dobil tole pismo boš že novomašnik. Pristrčno bodi pozdravljen! Moj blagoslov naj te spremlja skozi vse življenje. Ne morem Ti popisati moja čustva, radost in ljubezen. Ako bi bila še navzoča, moja sreča bi bila prevelika. Bodi tisočkrat pozdravljen, poljubljen in blagoslovljen. Ljubo zdravje naj Te spremlja in pri delu Ti želim uspeha, da bi rešil mnogo duš. Čaka Te veliko dela, razočaranja, zaničevanja in trpljenja, toda vztrajaj imej trden značaj, bodi vreden član svoje Družbe sam veš dobro, da duhovnik postati, je to začetek trpljenja. Pri vsem tem pa bodi vesel in srečen! Tvoj novomašniški blagoslov, ki ga boš poslal, naj nas spremlja skozi vse življenje. Blagoslovi nam hišo, vse prostore, zlasti pa naše srce in dušo!"

Takole piše slovenska mati!

Dva pirjatelja bogoslovca v San Paulo iz Brazilije, mi pišeta: "Oziraje se nazaj v že prehojeno pot, ne kot truden oopotnik, ampak kot zaveden zmagovalec, se res lahko veselite in zapojete Bogu zahvalno pesem: Moja

duša poveljuje Gospoda in moj duh naj se raduje v Bogu našem Zveličarju. Z Vami naj se raduje in veseli cela Salezijanska družba in ves slovenski narod, posebno naši rojaki tukaj v Ameriki. Četudi daleč od domovine, Vam bo zadonela gotovo naša stara domača pesem: "Novi mašnik, bod' pozdravljen! Od Boga si nam poslan..." Temu skupnemu velikemu pozdravu se želiva pridružiti tudi midva v duhu in Vam voščiti največ tolažbe in sreče v visoki službi božji, obilno žetev med dušami na obširnem Gospodovem polju in poseben božji blagoslov na Vašem apostolskem delovanju kot minister Vsemogočnega in dostojanstvenik božjega kraljestva na zemlji.

V Vaših prvih gorečih Žrtvah pred svetim oltarjem, ko se boste spominjali vseh Vaših dragih, pridenite še vročo prošnjo za našo ljubo domovino in za naš narod doma in raztresen po svetu blagovolite pa še poprositi ljubega, Vam pokornega Jezusa, naj milostljivo poda roko in pomaga tudi Vašima ponižnima prijateljima, ki tečeta po isti poti in se trudita da dosežeta manj ne vredno isti veliki cilj, ki ste ga Vi tako srečno dosegli..."

Najlepše pozdrave za Božič in Novo leto Vam in bralcem Duh. Življenja pošilja

Vladimir Zmet

ZUPNIK ALFONZ BLAZKO

V sončni Kozani sredi goriških Brd so dne 24. nov. položili v grob zemске ostanke dobrega kozanskega gospoda Alfonza Blažka. Rodil se je leta 1869 in 69 let je tudi doživel. Velika bo vrzel v že itak zredčenih vrstah zaslužnih goriških duhovnikov, težko ga bo pogrešalo ljudstvo

in vsi njegovi prijatelji. Če velja za koga, da ni imel sovražnikov, velja to za tega res dobrega gospoda.

Rojen v vinorodnem Lokaveu v Vipavski dolini, kjer je bil njegov oče ugleden posestnik in zidarski mojster, je študiral gimnazijo in bogoslovje v Gorici. Novo mašo je pel leta 1893 in je potem nasloplil svojo prvo službo kot kaplan v to-

minskih hribih v podmelški fari. Komaj dve leti je pasel duše v Podmelcih, a ljudje se ga tu še vedno s toplo hvaležnostjo spominjajo. Lep, živahen fant, poln vipavske vedrosti, družaben, prijazen z vsemi, zgleden duhovnih, se je na mah vsem priljubil. Poleg nepozabnega ljudskega vzgojitelja, učitelja Ivana Krajnika, je sodeloval pri takrat sloveči podmelški "čital-

PRAZNIK NAŠIH MALIH

Naši mali so oni dan sprejeli klie Jezusov. Pustite male k meni, tako je prosil svoje dni in tako ponavlja v evangeliju še danes.

Saj ni mogoče, da bi zemljan vzdržal naporno pot skozi življenje, če ga ne krepča božji kruh Svetega Rešnjega Telesa. Preveč zased je postavil satan, da bi se jim mogel izogniti tisti, kogar ne krepi božja moč. Zato je tako mnogo takih, kateri so opešali v veri, kateri so na potu življenja omagali in obležali v skrbi za svoje telo in zanemarili skrb za dušo.

18. dec. so se dvignili naši mali. Mala četica je bila. 28 je bilo prvoobhajancev in pridružili so se jim še nekateri, ki so Jezusa prijatelji že od lani, tako, da je bilo vseh 38.

Lep sončen dan je bil. Kako bi ne bilo veselo nedolžno srce ob misli na tako velik dogodek.

Saj so se zbudili v veselem pričakovanju, da bodo dobili v lastno srce kot ljubelega gosta tistega Jezusa, ki bo nekoč v večnosti vsa sreča blaženih.

Saj je bil ta dan pričakovanje Njega, ki daje popolno gotovost srečne večnosti vsakemu, ki z Njim ostane združen do poslednjega diha, da ga tedaj naravnost povede v srečno večnost.

Saj bodo sprejeli kot prijatelja tistega, ki edini ostane zvest človeku tudi v času bridkosti, tistega prijatelja, ki nikdar ne izda!

Da. Srečen dan prvega sv. Obhajila.

Sam Napoleon, ki je mnoge prijatelje imel in poznal, je zapisal, da je bil prav dan prvega sv. Obhajila zanj najsrečnejši, ker je ta dan spoznal svojega edinega prijatelja, kateri ga ni nikdar izdal.

Iz vseh strani so prihiteli naši malčki. Tam iz Wilde je prišla Šemoletova Milka, iz Martineza sta prišla Diva in Janko Komac, iz Lanusa dve sestrici Fujs, iz Piñeyra Šerugova Marija, iz Avellanede Emica Zavea, iz Caseros je prišla Simičičeva Andrejna, iz Tropezona Robert Šeper, Pahor Ameriko in Franduličeva Norma, iz Villa Lugana Silva in Joško Mozetič, iz Floreste dve Olgieci: Cerkvénikova in Skokova. Iz Boke dva Povalejeva. Iz Villa Devoto Samokecov Jorge, iz Belgrana Vuga Valentin, ki so pomonožili število paternalskih prvoobhajancev, ki so bili vsi pridni ne le ves čas priprave, temveč tudi na ta najlepši praznik sam.

Naj naštejemo še te: Lukman Rajko, Berec Franc, Rijavec Lojzek, Tomažič Janko, Lakner Anica, Baretto Jadranka, Giacomelli Tita, Božič Nelida, Juršinovič Albina. Iz Caballita je prišel Milan Pahor.

Kar pogledajte na sliko. Morda pa katerega spoznate.

Ob 9 uri je bil začetek svete maše, med katero so pevci prekrasno zapeli. Lepo obnašanje otrok, njihova molitev in lepa pesem je do solz ganilo navzoče, ki so številno prihiteli ta dan iz vseh strani.

Kdo bi ne bil ginjen ob pogledu na te nedolžne obrazke, ki še nosijo v svojih očeh spomin nekdanje sreče v raj, in ki so ta dan sprejemali Njega, ki jim daje svojo pomoč, da si nedolžnost in mir srca ohranijo,

niei, vabil tamburaški zbor in sodeloval pri vseh prireditvah.

S Toiminskega je potem prišel za ka-plana k znanimu župniku Brezavščku v svojo rodno vipavsko dolino v Rihemberk, kmalu nato pa za kurata v zapadna Brda v Mirnik ob takratni državni meji. Tu je ostal nad 10 let in ga Mirničani gotovo ne bodo nikoli pozabili. Mirnik je bil takrat skrajna točka slovenstva. Tudi tu je našel vrlega sodelavca v osebi prerano umrlega kamalskega rojaka učitelja Terčiča. Dasi odločen Slovenec, pravi narodni apostol, je bil tudi pri Furlanih zelo pri-

ljubljen in spoštovan, ko je več časa upravljal sosednji vikariat Dolenje, kjer je bila šola in cerkev že italijanska. Pod njegovo gestoljubno strebo so se radi shajali tudi njegovi sobratje iz sosednje Benečije, bil je tudi v najožjih prijateljskih stikih s pesnikom msgr. Trunkom, ki je takrat poučeval v Vidmu.

Nekaj let pred svetovno vojno je Blažko prišel v središče Brd v Kozano. Tu ga je našla vojna z Italijo, ko je kot begunec z mnogimi svojimi ljudmi moral v Italijo, v Turin. Nikdar ni imel bogastva, z vojno pa je prišel tudi ob najpotrebnejše. Blaž-

če bodo v Jezusovi ljubezni vztrajali.

Dobro so se držali vsi, ves čas.

Dobro tudi pri drugem poglavju slovesnosti, katera se je vršila po končani molitvi, ko je bilo poskrbljeno tudi za njihove telesne potrebe.

Dobre potičke in sladke češnje so se jim smejale in je bilo vse srečno nedolžno srce, ko so hiteli domov z lepimi spominskimi podobami.

Z malimi srečne so pa bile seveda tudi šolske sestre, ki so se toliko trudile, da so bili otroci lepo pripravljani na ta svoj veliki dan. Na ta dan, kateri je bil tudi sestri Iluminati kakor ponovitev one njenega dne, ko je videla, da so njeni učenci resnično s pravim srcem sprejeli Gospoda Jezusa.

Naj bo sestram izrečena topla zahvala za njihovo velikodušno delo, ko so hodile na vse kraje poučevat otroke, da so se učili moliti.

Lepo je potekla ta slovesnost 18. decembra.

Tudi za popoldne tistega dne smo povabili male in velike.

Na veliko nepriliko so oboleli glavni igralčki prav zadnje dneve in tako smo bili "na suhem". Toda tudi tega smo se rešili.

Prišel nam je na pomoč dobrotnik, ki je prinesel s seboj filme in kinoaparat in nam je predvajal čudovite burke, da so bili mali in veliki prav tako zadovoljni.

Tako smo rekli:

Nič zato. Bo pa drugič prav prišlo, kar so mali pripravili. Nemara bomo pa videli tisto oni dan, ko bo nova maša.

ko pa ni nikdar klonil. V Italiji je kot begunski duhovnik obiskoval po raznih krajih naše ljudi, jih tolažil in storil mnogo dobrega.

Po vojni leta 1919 se je vrnil nazaj v svojo priljubljeno, a razdejanjo Kozano revež berač. Treba je bilo začeti delati vse na novo. Blažko je bil kot vedno mož na svojem mestu, mož dela.

Sedaj so ga zagrebli v jesenskem soncu sredi vinorodnega briškega paradiža, ki ga je bil toliko vzljubil. Brici, za katere je delal, živel in trpel štirideset let, ga ne pozabijo nikdar. !

Odlomek iz evang. sv. Janeza.

Jezus pri zadnji večerji.

Kakor je mene ljubil Oče, sem tudi jaz vas ljubil; ostanite v moji ljubezni. Ako boste spolnili moje zapovedi, boste ostali v moji ljubezni, kakor sem jaz spolnil zapovedi svojega Očeta in ostal v njegovi ljubezni. To sem vam povedal, da bo moje veselje v vas, in da se vaše veselje dopolni.

To je moja zaoved, da se ljubite med seboj, kakor sem vas jaz ljubil. Večje ljubezni nima nihče, kakor je ta, da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje. Vi ste moji prijatelji, ako izvršujete, kar vam jaz zapovedujem. Več vas ne imenujem služabnike, zakaj služabnik ne ve, kaj dela njegov gospod. Vas pa sem imenoval prijatelje, ker sem vam razodel vse, kar sem slišal od svojega Očeta. Niste vi mene izvolili, ampak jaz sem vas izvolili in vas postavil, da pojedete in obrodite sad in vaš sad ostane; da vam bo Oče dal, karkoli ga boste prosili v mojem imenu. *o* vam naročam, da se ljubite med seboj.

Ako vas svet sovraži, vedite, da je mene sovražil prej ko vas. Ko bi bili vi od sveta, bi svet svoje ljubil. Ker pa niste od sveta, ampak sem vas jaz od sveta odbral, zato vas svet sovraži.

Spominjajte se besede, ki sem vam jo rekel: „Služabnik ni večji ko njegov gospod.“ Če so mene preganjali, bodo preganjali tudi vas; če so mojo besedo spolnjevali, bodo spolnjevali tudi vašo. Toda vse to vam bodo storili zaradi mojega imena, ker ne poznajo njega, ki me je poslal. Ako bi ne bil prišel in bi jim ne bil govoril, bi ne imeli greha; tako pa za svoj greh nimajo izgovora. Kdor sovraži mene, sovraži tudi mojega Očeta. Ko bi jaz ne bil storil med njimi del, kakršnih ni storil nihče drug, bi ne imeli greha. Tako pa so jih videli in vendar sovražijo mene in mojega Očeta. Ali da se spolni beseda, ki je zapisana v njih postavi: „Sovražili so me brez vzroka.“

Kadar pa pride Tolažnik, ki ga vam bom jaz poslal od Očeta, Duh resnice, ki izhaja od Očeta, bo on pričeval o meni. Pa tudi vi boste pričevali, ker ste od začetka pri meni.

To sem vam povedal, da se ne pohujšate. Iz shodnic vas bodo izobčevali; pride celo ura, da bo vsak, ki vas umori, menil, da služi Bogu. In to bodo storili, ker niso spoznali ne Očeta ne mene. A to sem vam mrekel, da se boste, ko pride ura za to, spominjali, da sem vam jaz povedal. Izpočetka vam tega nisem povedal, ker sem bil pri vas.

CERKEV MED SLOVENCIM SKRBI TUDI ZA DELAVCE

V Mariboru je bilo v glavnem dograjeno novo semenišče, veličastna zgradba, ki bo skozi stoletja oskrbovala lavantinsko škofijo z duhovniki. Tako je sedanji škof Ivan Tomažič okronal delo svojega velikega prednika Slomška, ki je to škofijo takorekoč ustanovil ali vsaj lahko rečemo, rešil Slovincem.

25. okt. so imeli likof v navzočnosti gospoda škofa, cerkvenih dostojanstvenikov ter graditeljev te lepe stavbe, ki je ena najlepših in največjih v Sloveniji.

Ob tej priliki je gospod škof povedal nekaj prav primernih besed, katere naj priobčimo tudi našim bralcem. Potem, ko je izrekel zahvalo oblastem in darovalcem in stavbenikom, je nadaljeval:

Pač nima nihče pravice očitati, da je med Slovenci Cerkev nesocialna.

Kaj naj rečem vam, dragi delavci. Vi niti ne slutite, kako visoko spoštujem pošteno delo in pridnega delavca — saj sem rojen in vzgojen v preposti kmečki hiši — vi ne veste, kako želim in Boga prosim, da bi bilo razmerje med delodajalci in delavci zadovoljivo usmerjeno na podlagi krščanske pravičnosti in ljubezni, kako bi bil vesel, če bi vedel, da vsak delavec dobi zadostno plačilo, tako da more preživljati sebe in svojo družino in biti deležen vsaj navadnih udobnosti in prijetnosti življenja. Bog nam daj dočakatí boljše čase vsesplošne pravičnosti in ljubezni, zadovoljnosti in sreče, vam iz srea želim v zahvalo za to, da ste se vztrajno trudili, težko in globoko kopali, zato pa z Božjo pomočjo zgradili tako visoko stavbo!

Zdaj pa se poveselimo do zdaj izvršenega dela. Poslužite se skromnega prigrizka in zalivka — podjetje pa prosim, naj izplača tukaj pričujočim delavcem in so-trudnikom poleg dnevne plače priboljšek — vsakemu po 25, voditeljem dela pa po 30 din. V ta namen vam izročam, gospod 3000 din. Bog blagoslovi!

Santa Isabel, 12 novembra 1938.

Častiti gospod kaplan!

Sprejmite predvsem tisoč prisrčnih pozdravov iz oddaljene-ga Ecuadora.

Se Vam vljudno zahvalim za „Duhovno življenje“ ki sem ga pred kratkim vdobil. Prejšnje številke so se brez dvoma zgubile ker so bile poslane na moj stari naslov. Sem spremenil namreč hišo in sedaj se nahajam dobrih 3 dni daleč od „Pana“. V Sveti Elizabeti, sedanjem stališču, opravljam službo župnika med 13.000 dušami. Sem sam vržen na to Apostolsko polje, ki brez dvoma je zelo težavno. De una parte el clima es fatal. Además de 36° C — reina en abundancia el inexorable „Paludismo“ (Malaria). Durante 6 mese fui enclavado en el lecho de dolor, encontrándome por tres épocas al borde de la tumba, viendo lo que se dice la cara de la eternidad. Veo que Dios me quiere conservar aún en esta vida para que trabaje a. m. D. G. Estoy enostruyendo la Iglesia Parroquial en honor de San José. Cosa árdua que requiere miles de sacrificios y sudores. Mi esperanza está en Dios y su Providencia. De otra tengo un elemento tan heterogeneo, que Su Rcia. no puede imaginarse. De todo color — comenzando desde los blancos hasta africanos (negros) y otro tanto puedo decir lo que atañe a la vida íntima de ellos como sus costumbres. En cuanto a los credos políticos, de esto ni hablo.

Pídole como un acto de piedad cristiana, tenga a bien ayudarme con sus santas plegarias. Un „memento“ en la Santa Misa, será para mi de mucho consuelo. Yo le ofrezco otro tanto.

El año próximo venidero iré a Europa a visitar a mi familia después de 13 años de ausencia. Este viaje lo haré en el mes de abril próximo. Pienso volver después de una corta estadía allí, nuevamente acá al Ecuador.

Si a bien tiene mandarme algún otro número de la preciosa „Vida Espiritual“ pídole el favor la despache a la dirección siguiente: N. N. Párroco de Santa Isabel (vía Cuenca, Girón) - Ecuador S. A.

Quedo de Ud. siempre atto, cohermano en D. I. et M.

P. Bogomil Trampuš.

GLASOVI OD DRUGOD

Rio de Janeiro. — Mnogo se piše ter govori o naših iseljen-
cih kateri žive po širnem svetu, a malo se sliši od nas, ki ži-
vimo v eni največjih držav na svetu. Moglo bi se reči da se
ne sliši skoro nič, kakor da nas sploh ne bi bilo tu, a v resnici
nas je mnogo tisočev rastresenih po tej zemlji večne spomladi.

Po tukašnjih statistikah se je po letu 1928 preselilo okoli
30 do 40 tisoč jugoslovenskih državljanov, po večini Nemci, ter
Madjari, ter precejšen del naših Dalmatincev. Mnogo teh izsel-
jencev je odšlo na kavne nasade, kjer so preživeli nekaj let,
a potem se preselili v industrijska središča, posebno mnogo jih
je odšlo v Sao Paulo, kjer je postalo središče naše kolonije.

Od prvih starejših naših izseljencev (iz pred vojne) nismo
prav nič našli ko smo prišli v to novo domovino, ker ti so se
štei za "Austriaco" ter ostali verni staremu Francu Jožefu.
Največ teh ljudi se je popolnoma odtujilo, tako da danes niti
sami ne govorijo dobro slovensščine, a njihovi otroci pa niti ne
vedo od kje jim je doma oče ali mati. Sami niso bili Bog ve kaj
izobraženi, a še manj pripravljeni za kako kulturno delo, tako
da se jim ne more zameriti.

Drugače pa se je začelo po letu 1928, ko so prišli sem novi
izseljenci zavedni Jugosloveni ter kulturni delavci. Naj omenim
Gospoda Paternosta, kateri je bil ustanovitelj Kul. društva
Primorja ter prvi predsednik, ustanovitelj Prvega Jugosloven-
skega Udruženja, katero je bilo eno največjih, ter najbolj or-
ganiziranih naših društev v Braziliji, kakor tudi ustanovitelj
drugega Podpornega Udruženja, ter njegov predsednik, gospod
černigoj. Ustanovitelj Kult. društva Primorje, podpredsednik, ter
sloven. Gospod Košuta, stara predvojna korenina, edini kateri se
poznejši predsednik velik kulturni delavec, ter zaveden Jugo-
lahko izvleče iz predvojne garde. Ter še par drugih mladih
fantov kateri so prav živahno delali za povzdigo bivšega Kult.
društva Primorja.

Kako r sem že rekel malo nas je bilo, ki smo se žrtvovali na
tem polju, a vse eno smo imeli nekaj društev, katera so prav
dobro napredovala, a pozneje se iz raznih težko razšla. Prvo
Slov. Kult. društvo Primorje katero je živelo le nekaj let, ter
pozneje razpadlo. To je bilo edino slovensko društvo v nacio-
nalnem duhu, ter Prvo Jug. Udruženje, kot edino (do sedaj)
jugoslovensko udruženje v nacionalnem duhu, katero je leta 1935
likvidiralo, ter tako smo ostali do danes brez društva; to je
brez vodnika v tuji zemlji. Sicer obstojajo neka hrvatska, Do-
mobraska, ter neko proti državno slov. Društvo, katera pa naj-
več delajo na papirju da pokažejo svoje delo, ter skrivajo
krinko pod masko Jugoslovanstva.

Naši Primorci so se kaj kmalu podelili na dve strani eni
so ostali zvesti načelom jugoslovanstva, kakor Cotič, černigoj,
Sinigoj, Copic, Jerkič, kateri so bili tudi ustanovitelji, ter od-
borniki Slov. društva Primorja, a drugi primorski rojaki so se
oddaljili od nas, ter postali nasprotni nacionalnim načelom, ne-
kako sami zase, kakor Ribenčani ko so hoteli imeti svojo repu-
bliko. Na žalost ti ljudje kaj radi govorijo med seboj italijanski,
kar lahko gospod Košuta, pove kateri je bival med njimi mno-
go let.

Kakor sem že rekel, da danes nimamo nobenega društva,
nobenega predstavnika kateri bi se zavzel za nas, prepuščeni
samo sami sebi tako, da se je izgubilo skoro vse, ter se bo le malo
popravilo ko bomo dobili našega predstavnika. Zanimarilo se je
na vsem, na kulturnem polju sem že popisal kako stojimo, a na
drugih straneh je pa še mnogo bolj zanemarjeno, tako da danes
je v nevarnosti mnogo naših rojakov da bodo izgnani iz države
ker nimajo svojih papirjev v redu.

Pred kratkim je bil izdan zakon po katerem se morajo vsi
tujeji do 40 let nazaj izkazati pred oblastmi, da so prišli legal-
nim (pravim) potom sem, v slučaju pa, da izseljence ne more
to izkazati, bo izgnan iz države. Pri tem igra največjo vlogo
potni list (Passaport), ker ta je žigosan od emigrantskih oblasti

pri izkrcanju, ter se samo potom tega dokaže legalna vselitev.
Vprašanje pa je kaj bo s tistimi našimi izseljenci, kateri so po-
slali svoje potne liste v Bs. Aires, da se jim izstavijo novi. Kr.
Poslanstvo je stare obdržalo. Novi passaporti pa ne pridejo v
pošte, tako da bi moralo naše Poslanstvo vrniti tem ljudem sta-
re Passaporte, čim prej, da ne bodo imeli sitnosti.

Delo. — Zadnji čas se je precej izboljšalo tako da danes se
ne dobi človeka kateri bi bil brez dela. Tu v Rio de Janeiro, ima
mnogo dela eden od največjih naših stavbenikov g. černigoj, pri
katerem delajo skoro sami naši rojaki. Tudi zaslužek se je
izboljšal, a so se temu primerno vzdignile cene življenjskemu
štandardu.

Smrt. — Pred kratkim je umrla po dolgi ter mučni boleznici se-
proga g. černigoja, Antonija černigoj, katera je bila zelo pri-
ljubljena med našimi rojaki. Bila je zavedna Jugoslovenka, kar
je pokazala njena zadnja pot, pri kateri so jo spremili mnogi
naši rojaki.

Prvi Poslanik v Brasiliji. Pred kratkim so, skoro vsi tu-
kajšnji časopisi poročali, da je bil imenovan za Ministra g. Cve-
tiša, kateremu prav iz sreca želimo mnogo sreče na tem novem
položaju.

Prva večja kupčija jugoslovenskega hmelja. — Te dni je tu-
kajšnja Comp. Antaretica kupila preko 40 tisoč kilogramov na-
šega hmelja za pivo. Tudi je v dogovoru, da kupi večjo množino
našega ječmena.

Naš rojak Franc Paulovič — je prevzel vse slikarsko delo v
katedrali v Santosu. To je že enajsta cerkev, katero siika naš
rojak. Tudi je priredil več slikarskih, ter kiparskih razstav, ta-
ko v Sao Paulo, kakor v drugih mestih, kjer je žel veliko pri-
znanje.

Ivo Budkovič.

V Mhanu, 8. novembra 1938.

Častiti gospod urednik,

Dolgo je že temu odkar ste postali moj znanec, pa čeprav ne-
vede; da še slutite ne, kako v tem daljnem Milanu željno ča-
kajo dekleta ono "Duhovno življenje", kteremu ste urednik, oni
list v katerem je vse ljubo, po starem, domače, novo, pristrčno,
tam kjer Vaša trdna beseda prepričuje in vodi za sabo vso
družino Slovencev, ki se odzovejo polnoštevilno in kar je glav-
no: z velikim navdušenjem.

Tako se vidi in čita; in še večja osamelost se pollašča
nas deklet še mladih, prepuščenih sebi, koopazujemo napredek
in toliko svobode zlate dovoljene Vam, našim bratom tudi v
tujini, medtem ko jih je tukaj mnogo, ki že pozabljajo komu
pripadajo in kam naj bi obrnili svoje stremljenje. Žalostno in
teško priznanje. Vam tudi potoženo, gospod, da tolažite s kr-
ščansko mislijo naše ljudi in povejte jim, da ni najslabše zanje.
Pa še nekaj jim boste povedali: da sem jaz, ki pišem te vrstice
iz Vipavskega in ker sem "dobro služila" so me gospodarji pu-
stili domov kar cel teden. (Veliko žrtev so s tem doprinesli). Če-
ravno malo dni, bila sem zelo hvaležna. Saj sem po dolgem ča-
su zopet videla moj ljubi dom. Toda kolka spremembra, kako
razočaranje! — Tako je bilo enkrat v naši vasi: cerkveca, polje,
naše malo pokopališče in potem vas polna življenja v kmečkih
hišicah — danes? Društveni prostori so se umaknili Dopola-
voru in tam se v nedeljskih popoldnevih zabava izvrstno. Pleše
in smeje do mile volje med oblaki prahu, pije pivo in vsako-
vrstnih pijač, da se kar načuditi ne more temu izobilju, ki je
zašlo v tihi kotichek motit njegove prebivalce.

S krvavečim srcem sem prvega dne moje vrnitve ugotov-
vila (bila je nedelja), da v naših vasicah so se prav zares raz-
lile grenke solze. Hudo mi je bilo zelo. Toda čujte kaj Vam še
povem: Gospod nam je poslal novih pridnih delavcev in tudi
tem fantom, služabnikom božjim, ki nosijo zaklade v dušah,
sledí verno naše ljudstvo. "Taki so naš gospod župnik, da po-
zabiš kje si, ko ti pridigajo izpred oltarja, tja do večera bi ga

poslušal — brez kosila — pa bi se gotovo ne naveličal". Te in enake pogovore se čuje od maše grede — dosti besed praznih, praznih ker kakor hitro mine popoldanski blagoslov, so že zabljene od mnogih obljube, ki so jih v srcu storili ko so gospoda v cerkvi poslušali. Pa so reveži drugega dne potrti in se obtožujejo: sramujem se - saj več družba zavleče - ne pojdem več - gospoda iz prižnice bom poslušal i. t. d. Jaz pa vprašujem: kdo bo zmagal? O da bi bili zmagovalci oni, ki sledijo zvesto Dušnemu pastirju in bi potegnili s seboj še te, ki blodijo v stran in se tega ne zavejo. Morda bodo. Gotovo bodo! Saj sem sama slišala nekega večera, ko so fantje na vasi zapeli: "Naj čuje zemlja in nebo, kar danes pobratimi pojo". Iz sreca jim je vrela pesem in v tistem trenutku sem jim vse odpustila,

zakaj spoznala sem, da je samo vrhnja plast iz slabe tvarine in se v osrčju skriva še vedno naš duh, ter pač niso oni krivi, da smo prišli tako daleč... Zato jim moramo pomagat in v molitvi prosit ljubega Boga da odvrne od našega Primorja to šibo, da se njegovi prebivalci zavejo kaj nam preti. To me je prišlo do tega, da Vam pišem gospod urednik, ker vem da nas boste gotovo priporočali v molitev našim ljudem, ki bodo radi se odzvali, saj oni sami kakor jaz, čutimo koliko privlačnosti je v naši zemlji, ki ne zna biti pristranska in je radodarna do vsacega, ki jo z ljubeznijo, boža. Konečno še prosim, da mi pozdravite kar z eno besedo vse Slovence (med njimi sta tudi moja dva brata ter svakinja z nečakom). Vam pa še veliko uspehov v hoji za Kristusom želi
M. T.

Škale, 5 novembra 1938

Dragi bratje in sestre v Ameriki!

Zvedeli smo, da živijo tudi na drugi strani morja Slovenci. Zato smo sklenili, da Vam danes opišemo našo dolino in delo v šoli.

Naš dom stoji v lepi Šaleški dolini. Tukaj stoji tudi državni rudnik Velenje in velika elektrarna. V rudniku se trudijo naši očetje za vsakdanji kruh.

V Šaleški dolini leži tudi zdravilišče Topolščica. Ta kraj leži sredi gozdov. V tem zdravilišču se zdravijo jetični bolniki. Na zahodni strani doline leži majhno mestece Šoštanj. Tam je tovarna za usnje. V Šaleški dolini je tudi več gradov in njih razvaline. Obdajajo jo lepo zeleni hribi. Na te hribe gremo radi na izlet.

Sedaj pa Vam naj napišemo še nekaj o šoli. Obiskujemo tretji razred ljudske šole. Učili smo se že marsikaj. Računamo že do 1000. To je bilo od začetka precej težko, a sedaj smo se že navadili. Učili smo se mnogo o naši lepi dolini, o našem pregovorniku in o tem kako je nastal premog. Slišali smo tudi mnogo zanimivega o gradovih. Sedaj pa se bomo kmalu učili tudi o drugih krajih.

"Majniški izlet"... da, tako se je reklo doma. Včasih je bil "velik", včasih pa kratek. Za 20 soldov (v Škofji Loki smo rekli "dvojači") ali pa za 1 K ali pa celo za goldinar... to je bilo pa že daleč z vlakom.

Oni dan so šli na "majniški" izlet tudi naši paternalski šolarčki.

Ne morete si niti predstaviti njihovega veselja, ki so ga doživeli, ko je brzel vlak FCO proti San Antonio de Padua, kjer imajo slovenske šolske sestre ljudsko šolo za tisti kraj.

Na prostranem vrtu so se veselo razgibali in poskušali kako prijetna je mladost bosopetih otrok.

Od San Antonia so jo mahnjeli še dalje. V Merlo, do Ferligoja, ki je dobrotnik slovenske šole in do strica "Sladoleda" Marija Zobec.

Kaj vse se je videlo po potu, je pa nemogoče popisati. Saj je vsak izmed navzočih gledal z dvema očesoma. In na takem sprehodu, ki so ga fantki napravili — pomislite kar 40 kvader! To niso mačje solze... če se pes joka... Deklice so pa bile "gosposke", in so se hotele peljati... Seveda tudi po tistem, kot so rekli včasih: boljše je cigansko se vozit kot gosposko hodit... tako da so bili "gosposki nazadnje dečki, ki so gosposko hodili, ker se cigansko voziti niso hoteli.

Pa je le nazadnje vseh 28 srečno prišlo do strica "Sladoleda" in tudi nazaj na Paternal.

Le pogledjte jih, če jih poznate.

Dne 27. novembra izseljeniška nedelja. Ta dan se bomo po vsej domovini spominjali naših bratov in sester, ki so morali v tujino za kruhom.

Radi bi vedeli kako je tam pri Vas in kaj se učite. Zato Vas prosimo, da nam tudi Vi kaj pišete.

Slišali smo da bo potovalo pismo 4 tedne predno bo prišlo do Vas. Takrat bodo že kmalu božični prazniki. Zato Vam želimo prav vesele praznike in srečno novo leto.

Prav lepo Vas pozdravljajo podpisani učenci 3. razreda v Škalah:

Lipnik Stanislav, Doblšek Jožef, Pirnat Avgust, Kopitar Alojz, Planko Karol, Polak Francek, Veit hauser Ivan, Uranjek Jože, Tomie Franc, Toter Jože, Oblak Avgust, Zaljuberšek Rudolf, Grobelnik Stanko, Tič Erna, Lukmer Vida, Krajnc Jože, Aristovnik Marija, Vrčkovnik Angela, Jelen Vida, Koštomaj Justika, Skaza Mirica, Kodrun Fanika, Novak Marica, Tamše Angela, Grobelnik Vida, Blažič Dragica, Kopitar Kristina, Cervsar Marijanka, Silovšek Olga, Jerič Mieika, Zaljuberšek Ivanka, Lišec Anica, Špeh Darinka, Jerič Ivica.

V Laporju pri Turjaku na Delenjskem je bil 7. nov. velik požar, ki je vničil 7 hiš in več gospodarskih poslopij. Škoda presega milijon Din. zanetili so najbrže otroci. Bavovina je že dala 110.000 Din. podpore.

Iz Dolenjskih Toplic se pohvalijo, da je bil letos obisk gostov mnogo večji kot kdaj prej in tako Toplice stalno napredujejo. Zane so te Toplice posebno kot izdane proti revmatizmu.

Celje je kupilo od Zemuna staro telefonsko centralo, ki je dosti popolnejša od prejšnje. Zemun na pragu Belgrada namreč silno narašča in mu dosedanja centrala nikakor ni mogla zadostovati.

NEKAJ IZ KOROŠKEGA

Iz velike Nemčije prihajajo poročila, kako so ugasnile pod ukazno besedo redovne in druge verske šole na Bavarskem. Enaka usoda se bliža redovnim šolam tudi v bivši Avstriji. Odvzeta jim je že pravica javnosti. Zadnji čas pa so dobila lastništva teh šol migljaj, naj se pripravijo, ker zasebne redovne šole prihodnje šolsko leto ne bodo več dovoljene. Redovnim zavodom so dovoljeni samo še penzionati za gojenke (gojence) iz inozemstva, za katere bodo vzdrževalce posebne jezikovne, gospodinjske in podobne tečaje. S tem odlokom je tudi prizadet znani zavod Thurenfeld v Hallu na Tirolskem, kjer poučuje tudi par Slovencev, sester Marijinega obiskovanja. V tem zavodu se je vzgajalo in vzgojilo zadnja desetletja mnogo deklic iz vseh evropskih narodov, med njimi tudi več Slovencev. Sestre Marijinega obiskovanja si močno prizadevajo, da bi si ohranile zavod, če se bo dalo. Škušale bodo privabiti čim več tujih gojenk. Če se to posreči, bo zavod ohranjen krščanski vzgoji in omiki!

David Doktorič je prišel v dnevi od 9 do 16 jan. na obisk v Buenos Aires. V nedeljo 15 jan. je opravil on popoldansko pobožnost na Paternalu.

Zopet bomo imeli priliko videti ga ob priliki nove maše, dne 5. febr. Ta dan bo imel on novomašniški govor.

Mendoza! Saj se zdi, da zveni nekako tako kot "Vrtovin"... vinski vrt. Tamkaj je tudi precej slovenskih družin. Zato se je namenil, da gre tja na obisk slovenski kaplan Hladnik. Vsi rojaki, kateri i-

mate tam kje kake znanke, ste povabljeni, da sporočite g. Hladniku njihove naslove, da jih bo mogel obiskati, če mu bo čas dopuščal. Odpotuje v sredi februarja. Če ima kdo kak naslov za Čile, naj ga tudi javi.

G. Andrej Lah, bivši upravnik Duhovnega življenja je nenadno nevarno obolel. Sedaj je že izven nevarnosti, vendar bo trpelo nekaj mesecev, predno se bo spet mogel lotiti svojega dela. On je črkostavec pri angleškem dnevniku.

Izšla je druga številka "Mladega Korošana", ki je zelo pestro urejena. Prijatelje koroških Slovencev ponovno prosimo, naj se naročijo na "Koroškega Slovenca", ki ima tako krasno otroško prilogo. S tem bodo najbolj pomagali koroškim Slovencev pri njihovih kulturnih naporih. Naslov: "Koroški Slovenec", Klagenfurt, Wiektringerring 26, Gau Karnten, Nemčija.

"Koroški Slovenec" poroča, da so merodajne oblasti v Celovcu izjavile vodstvu slovenske manjšine na Koroškem, da tudi po ukinitvi cerkvenih šol ostaneta oba slovenska gospodinjska zavoda šolskih sester v št. Jakobu v Rožu in v št. Rupertu pri Velikovcu. Isto velja tudi za slovenski sirtišnici in za šivalni tečaj v št. Jakobu v Rožu. Pouk v obeh slovenskih zavodih, se je že začel.

Slovenska prosveta ni doslej še povsem zatrta. 13. nov. se je vršil v Dobrli vasi okrogli sestanek prosvetnih društev.

V Bilčovsu je bil napevedan taburaški koncert za 27. nov.

Tudi v Železni kaplji prične prosveta z delom 27. nov.

Po volitvah, ki so se vršile v Jugosla-

viji 11 dec. je dr. Korošec odstopil kot minister. V novo vlado je vstopil Franc Snoj, minister brez listnice, kmečki sin, ki je bil doslej znan le kot vnet zadržan delavec. Rojen je bil 1902 pri Zagorju, v javnost pa je stopil že ob priliki majniške deklaracije. Posebno pa se je odlikoval v združnem in narodno obrambnem delu v Gornji Radgoni, kjer je postal tajnik hranilnice.

V novi jugoslovanski vladi sta dva Slovenci: dr. Miha Krek, ki je gradbeni minister in Franc Snoj.

Fužine pri Ljubljani, znamenita stara graščina, pomembna za mnoge stvari v slovenski zgodovini je bila prodana na dražbi. K tej graščini je nekaj spadalo tudi zemljišče umobolnice na Studencu. Glavni kupec je bil državni zaklad in papirnica Vevče, katera je izdražila grad z vodno silo.

Umril je v šenčurju pri Kranju 25 dec. najstarejši slovenski duhovnik Blaž Grča, star 93 let. Rojen je bil na Gorenjskem, v duhovnika posvečen v Gorici. Župnik je bil 17 let v Čepovanu, nato v Šempasu do 1916, nakar je odšel v pokoj.

Njegovo ime je znano v slovenski politiki in literaturi. Bil je v Gorici tudi deželni poslanec.

ČEHI ZAHTEVAJO VERSKI POUK V ŠOLE

Med češkimi katoličani se javlja močno gibanje za uvedbo katoliškega pouka v šole, oziroma za pokatoličanje šolskega pouka sploh. Pri tem jim služi za zgled slovaško šolstvo, ki se s hitrimi koraki brez predsodkov in civilizirane nestrpnosti približuje verskemu pojmovanju slovaškega naroda. Praški katoliški list "Lidove Listy" piše o tem vprašanju: "Čas mednarodovanja in nevere propada. Krščanski duh naroda se zbujaja in terja svojo pravico. Kliče po križu za v šolske raz-

rede, ker v križu gleda najmočnejšo oporo proti vsakemu tujemu duhu, proti razdiralnim silam in proti vsakemu lažnemu napredku. Isto velja glede svojevoljnega odpovedovanja otrok za ure verskega pouka v šolah. Ne prestano so govorili o pomenu religije za нравno obnovo naroda, medtem pa so verski pouk v šolah potisnili za telovadbo. Treba bi bilo izdati vladno odredbo, po kateri bi bili vsi otroci dolžni obvezno obiskovati verski pouk o svoji veri."

Volitve za državno skupščino (parlament) v Jugoslaviji so se vršile 11. dec. v veliki napetosti. Proti JRZ (jugoslovanska radikalna zveza), katero predstavljajo: dr. Stojadinović (Srb), dr. Korošec (Slovenec), dr. Spaho (bosanski mohamedanec) je nastopila s svojim programom za avtonomistično ureditev države enotno po vsej državi. Vsi nasprotniki so se združili v Mačkovem taboru, kjer so skupno kandidirali z Mačkom (ki je voditelj Hrvatov, pa je slovenskega očeta sin) tudi slovenski demokrati, kot dr. Kramer. Vse evropsko časopisje je bilo ob tej priliki polno dovtipov na račun zveze nekdanjih najhujših političnih nasprotnikov.

Volilni rezultat je pokazal, da je Slovenija vsa z dr. Korošcem. On je dobil 170 tisoč glasov, združeni nasprotniki pa samo 45 tisoč.

V Zagrebu samem je JRZ dobila le 5 tisoč, Maček pa 47 tisoč glasov. Zagrebški nadškof je volil JRZ.

V Ljubljani je dobil Korošec 13 tisoč, vsi nasprotniki pa niti 4 tisoč glasov.

Celoten izid: JRZ 1,636.000, Opozicija 1,336.000.

Po izjavah inozemskih poročevalcev so bile volitve resnično svobodne in je opozicija delala več nasilja kot vlada sama.

Po obstoječem voličnem zakonu dobi vlada 3/4 vseh mandatov. V Sloveniji opozicija ne dobi nobenega poslanca.

V Sloveniji je bila volilna borba najostrejša v Beli krajini in v Prekmurju.

V Prekmurju: okraj Murska Sobota JRZ 5471 glasov. Miško Kranjc 1817, Talani 1413. Opozicija je imela večino v Bodoneih, Križevcih, Kupšćincih, Pečaroveih, Puconcih in Rogoševcih. Izvoljen je Bajlec.

Okraj Dolnja Lendava je dal za JRZ 5144 glasov, opozicija je dobila le 1391 glasov. Izvoljen je Klar.

sedanji ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen. Nato je sledil slavnostni koncert Pevske zveze, pri katerem je nastopilo 800 pevcev in pevk, ki so prihiteli od blizu in daleč, da sodelujejo, ko gre slovenska pesem v širni svet.

Že po enem letu obstoja je "Radio Ljubljana" za znamoval zadovoljive uspehe v kulturnem smislu. V programu je bilo prvo leto 5 tečajev za tuje jezike francoščine, nemščine, ruščine, angleščine in esperanta. Tem tečajem je sledila stalno četrtina naročnikov. Prosvetni program je obsegal 4 oddelke, kateri so vsi skupaj tvorili celoto, ki je po načrtu imela značaj ljudske visoke šole. Predavatelji so seznanjali poslušalce z vprašanji s področja zdravstva, športa, o človeku kot duševnemu bitju, o stanovskih zadevah delavcev, kmetijskih gospodarjev in gospodinj. Že takoj prvo leto je postaja uvedla tudi propagandna predavanja za tujski promet.

Pravjice, humoristična predavanja, operetni večeri, šaljni prizori ter recitacije in dramski nastopi so bili posvečeni pouku in razvedrilu.

Zgodovina teh deset let je bila pisana. Politične borbe so potegnile v svoj vrtinec tudi to prevažno narodno in kulturno ustanovo.

V letih, ko je bila politična smer vodilnih mož Prosvetne zveze ožigosana kot protidržavna, so tedanji vse-mogočni ministri kar pogazili pogodbo sklenjeno za 15 let in so postavili svoje komisarje.

Leta 1935 je politika zopet zavzela drugo smer in je spet Prosvetna Zveza mogla uveljaviti svoje stare pravice. Imenovala je novo upravo za radiofonsko oddajno postajo v Ljubljani. Uprava, ki jo tvorijo gg. prof. Koblar, univ. prof. inž. Osana in odvetnik Miloš Staré, je v svojem poslovanju povsem avtonomna. Pooblaščen je samostojno voditi tekoče posle, programski in uprav-

ni aparat. Člani uprave so si razdelili resore takole: vodstvo uprave in programskega odseka prof. France Koblar, tehnično vodstvo univ. prof. inž. Marij Osana, ekonomsko administrativno vodstvo pa je prevzel odvetnik Miloš Staré.

Na predlog nove uprave je Prosvetna zveza imenovala g. Vinka Zora za referenta za prosvetna predavanja, dr. Dolinarja za glasbenega referenta in prof. Kureta za referenta šolskih, mladinskih in zabavnih oddaj.

Naraščanje naročnikov: Dne 31. decembra leta 1928. je imel Radio Ljubljana vsega skupaj 3616 naročnikov. Istega dne leta 1929. se je število že skoraj podvojilo; vzpelo se je na 6105 naročnikov. Leta 1930. je doseglo višino 6813. Leta 1931. je prišlo na 7946, naslednje leto, 1932, je šlo na 8204 naročnike; manjši je bil ta porast v primeri z drugimi leti. Zato pa je prav močno skočilo v letu 1933., ko je doseglo številko 9335. Naslednje leto, 1934., je število naročnikov spet močno napredovalo; število je postalo že petštevilkno. Bilanca je pokazala, da je bilo takrat naročenih že 10.759 ljudi. V letih 1935., 1936., 1937. in 1938. je število redno poskočilo skoraj za 1000 novih naročnikov. Tako imamo l. 1935. že 12.648, leta 1936. že 13.253, leta 1937. 16.514 in leta 1938. do 30. septembra, pa 17.106 naročnikov. Upravičeno pričakujemo, da bo naš Radio Ljubljana že konec leta 1939. dosegel svoj drugi "desettisoč" saj ljudje vedno bolj uvidevajo korist tega znamenitega modernega izuma za dom.

Če primerjamo te rezultate slovenskega radija s položajem v drugih deželah, lahko mirno trdimo, da delajo čast slovenskemu narodu. Treba je namreč upoštevati, da je radio v Jugoslaviji zelo draga stvar, ker je treba plačati veliko naročnino, katero pobira poštna uprava. Zelo podraži tudi preskrba s potrebno elektriko.

Najstarejša slovenska gostilna na Avellanedi' — Dobra jedača — izborna pijača

veselja polna hiša

P r i d i i n p r e p r i č a j s e !

Š T E F A N C E L E C

MANUEL ESTEVEZ 499

Avellaneda, F.C.S.

F R A N C K L A J N Š E K

v mestu Bs. Aires edini slovenski konstruktor s firmo. Izdeluje načrte in proračune za hiše in vse druge stavbe, vodi vsa zidarska in stavbarska dela, in daje

f i r m o.

MARCO SASTRE 4351 (Villa Devoto), Bs. Aires. U. T. 50—0277.

če ti je všeč dobra kapljica,

če ti diši okusna klobasica,

če si kaj zaveden slovenski rojak, kadar te zanese pot na Avellanedo, potem

se oglasi v slovenskem baru, RESTAURANT INTERNACIONAL

K A R L T E R P L A N

Chacabuco 501, Avellaneda, FCS.

V A R N O S T

V E Č V A R N O S T I

P O P O L N O V A R N O S T

za Vaše prihranke potrebujete sedaj bolj kakor kdajkoli v HRANILNICI z dobrimi obrestmi.

N A J V E Č J O V A R N O S T

Vam nudi Vaš stari prijatelj

SLOVENSKI ODDELEK

Banco Holandés Unido

PODRUŽNICA BUENOS AIRES

CENTRALA:

Bmè. MITRE 234

FILIALKA:

CORRIENTES 1900

U. T. 33-7013 — Buenos Aires

DENARNE POŠILJKE v vsakem denarju z zračno pošto brez posebnih stroškov za aeroplan.

LADIJSKE PREVOZNE KARTE po konkurenčnih cenah za najboljše ladje.

LADIJSKE VOZNE LISTE

za vse paroplovne družbe dobite pri

CA. CENTRAL EUROPEA

SAN MARTIN 469

po najnižji ceni

K A B I N O

zagotovimo vsakemu potniku brezplačno

VPOKLICNE KARTE PO ZELO

ZNIŽANIH CENAH

Kadar rabite novo obleko, si v Mozetičevi krojačnici oglejte vzorce blaga in krojev, pa Vam ne bo žal. V zalogi imamo tudi veliko izbiri srajc, klobukov in vseh drugih možkih potrebščin po tako ugodnih cenah, kakor jih ne boste našli nikjer drugje.

Priporoča se Vam:

K R O J A Č N I C A M O Z E T I Č

OSORIO 5052 (Paternal), Bs. Aires

Mesto Kranj nekdanj in sedaj

Kjer je obiskoval šole naš novomašnik Vladimir Zmet. Njegova mati in šest bratov in sester žive v Subotici.

Kranjska okolica je bila naseljena že v najstarejših dobah prazgodovine in je tam najti sledove Ilirov, kelt-skih Tavriskov in Norikov. Za časa Rimljanov je bila tu postaja Carnium. Na to so tam pustili svoje sledove Vzhodni Gotje, Longobardi, (grobišče v Lajhi) in končno Slovenci, ki pa so v 10. stol. padli pod nemško nadoblast. V 11. veku je bila trdnjava "Creina" (od tod ime Kranj!). Po nemški oblasti je imela Kranj in okolico v oblasti razna svetna in cerkvena gosposka. Tako so imeli tu oblast briksenski škofje, grofje od Savinje, Spannheimovci, Andehsi itd. V okolici je bilo več knežjih dvorcev in grofovskih pristav. Prav tako so imeli tu svojo besedo tudi samostani v Vetrinju, Velesovem, Mekinjah itd. Posebno dve plemiški družini sta pomembni tudi za Kranj: Ortenburžani in Celjski grofje, ki so združili okolico v eno telo s središčem v Kranju. Po smrti celjskih grofov se je raširila družina Ekg, ki si je zgradila v Kokri gradič Brdo (1560).

Mesto je dobivalo tudi čimdalje večji trgovski pomen, ker je tam mimo vodila pot iz Dunaja v Italijo (čez Ljubelj).

Pod oblast Habsburžanov je padlo mesto 1335. leta in je pod njihovo oblastjo posebno hitro napredovalo.

Staro obzidje iz dobe Ortenburžanov (1256) je postalo pretesno.

Mestni grb je iz časa Andeksov. Bil je ta grb do 1463 ob enem tudi grb kranjske dežele.

Cerkvena pripadnost kranjske fare je bila zamotana in je bilo mnogo sporov radi tega med oglejsko patriarhijo in Ljubljano. Zadevo je končno uredil škof Hren.

Poglavje zase so tudi spori s škofjeloškimi gospodi, ki so bili brižinski škofje.

Posebno pa je zanimiva točka kranjske zgodovine boj meščanov za svoje pravice. Že v 16. stoletju so zahtevali slovensko prisego.

Mesto je postalo tudi obrtno središče. Posebno platnarstvo je bilo tam doma.

Tudi v umetnosti igra pomembno vlogo. Največje vrednosti je farna cerkev sama, srednjeveški rokopisi in pa stari krilni oltar, ki je sedaj v muzeju na Dunaju in predstavlja eno najlepših del alpske cerkvene šole tistega časa.

V času protestantizma, ko je Kranj doživel spet nov napredek radi rudarstva, je imelo mesto burne čase. Večina mestnega odbora je bila protestantska ter ni pustila katoliškemu duhovniku vršiti v mestu še l. 1596 svoje dužebrižnosti. Šele škof Hren je odpravil s silo protestantizem. Po teh razprtijah je tudi Kranj prišel v veliko finančno krizo, ki jo je mogel šele mnogo pozneje prebaviti. V tem času je postal središče okolice ter tržišče kmečkih pridelkov.

Iz naslednje dobe je značilna ukinitve več samostanov. V umetnosti pa je nastopil v cerkvi bogat barok in je postal Kanj vodilen v umetnostni tradiciji.

Ob začetku tega stoletja je Kranj že dobil obliko okrožnega mesta. Od tedaj so se tudi uveljavili tedenski tržni dnevi, ki imajo še danes polno veljavo za vso Gorenjsko. Reforme v notranji upravi je doživelo mesto pod francosko okupacijo (1809), ko je izgubilo deželno sodišče ter dobilo pod Marmontom dvorazredno gimnazijo, ki pa je bila zaradi požara opuščena. Ob habsburški restavraciji ni dobil Kranj nazaj več svojih uradov, ki so prišli na grad Brdo in celo v Velesovo.

V 19. stoletju je bil Kranj narodna trdnjava. Ponašal se je z lepim petjem, s čitalnico. Saj je pa tudi bilo primerno tako, ker je v tem mestu deloval tudi slovenski velikan Prešeren, ki tudi na kranjskem poko-

Veliko zborovanje

v proslavo 20 letnice

SVOBODNE SLOVENSKE KRAJINE

se vrši v nedeljo 12. februarja 1939 ob 4 uri pop. na **AVELLANEDI**.

Na dvorišču "Zavetišča" Manuel Estevez 630.

Zborovanje se vrši na pobudo naših Prekmurcev, ki so po dobi tisočletnega hlapčevstva pod tujci pred 20 leti svobodno zadihali v Jugoslaviji in se bratsko objeli s svojimi brati Slovenci, od katerih so bili tisoč let odrezani.

Zborovanju bodo prisostvovala jugoslovanske oblasti in bo spregovoril tudi g. minister dr. Izidor Cankar.

Sodelujejo tudi druge organizacije in bodo peli razni pevski zbori.

Ne zamudite lepo priliko in pokažite svoj obraz ta dan med naše vrle Prekmurce.

Vabi pripravljalni odbor.

polišču počiva. Tudi Simon Jenko, tvorec naše himne "Naprej zastava slave" je blizu tam doma in tam tudi čaka vstajenja.

Danes je Kranj med najpomembnejšimi industrijskimi središči. Mesto šteje kakih 6000 prebivalcev. Z okolico pa kar 15000 in je sedež tekstilne industrije.

Svojevrstna je slika tega mesta v jutranjih in večernih urah, ko so vse ceste polne kolesarjev. Moški in ženske hitijo na delo in se vračajo domov. Par tisoč je takih, katerim je ceneje stanovati doma, ker je Kranj znan kot zelo drag. Manjka namreč stanovanjskih hiš.

Zato se je pa odločil pokojninski zavod, da v Kranju zgradi veliko stanovanjsko hišo.

Zaradi lege na vznožju Karavank in pod Storžičem, radi bližine vseh slovenskih planin je Kranj tudi priljubljena letoviška točka. Mesto samo se pa tudi smelo ponaša s premnogimi naravnimi krasotami, katero daje ta zelena Sava in romantična Kokra.

KULTURNA KRONIKA

20. nov. se je vršil nadvse lepo uspeli celodnevni slovenski shod v Lurdu. Pri maši je bilo kakih 400 Slovencev. Pri popoldanski procesiji ne dosti pod tisoč. Najpomembnejše od vsega pa je bilo to, da smo slišali potrkanje prav po slovenski navadi.

27. nov. Gospodarsko društvo v V. Devoto je priredilo zelo lepo uspelo igro "Sirota Jerica", ki je bila kaj primerna stvar za "izseljensko nedeljo".

1.—4. decembra so se vršile proslave praznika zedinjenja in 20 letnice Jugoslavije. Svečana proslava v dvorani "Príncipe Jorge" je nadvse lepo uspela. Zbralo se je do 2500 ljudi.

Lepo uspele proslave so bile tudi v Rosariu, Berissu, Bartolomé Mitre.

1. dec. se je vršil "piknik" Slovenskega doma.

11. dec. so položili v grobnico jugoslovanskega podpornega društva na Čakariti zemljo, prineseno iz groba kralja Aleksandra na Oplencu.

18. dec. slovesnost prvega svetega obhajila na Paternalu. Popoldne ljubka šolska prireditve.

Ljudski oder je imel otvoritev novega doma v Villa Devoto, kjer bo sedaj sedež delovanja ljudskega odra.

25. dec. Polnočnica je bila zelo lepo obiskana.

Maša na Avellanedi je bila pol 11 ure

Molitve v bolnici Alvear so privabile obilo rojakov in tudi nekaj tukajšnih naših prijateljev.

31. dec. so silvestrovala vsa tukajšna društva.

Januar pa je mesec piknikov, ki se vrše organizirani v društvih ali pa tudi po prijateljskih skupinah.